

TOVAČOVSKÝ *Ramēlot*

Duben 2016

číslo 2

cena 15 Kč

Z obsahu

- Informace z MěÚ
- Z činnosti spolků
- Ze sportu
- Kalendář akcí
- Pozvánky
- Historické okénko

Džínový bál v Tovačově

Informace z městského úřadu

Město Tovačov

Zastupitelstvo města

schválilo na svém 9. veřejném zasedání konaném dne 21. 3. 2016 následující usnesení

Usnesení zastupitelstva města je upraveno podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a s ohledem na stanovisko Úřadu na ochranu osobních údajů č. 2/2004. Neupravené verze těchto dokumentů jsou uloženy k nahlédnutí oprávněným osobám podle ust. § 16 odst. 2 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, na Městském úřadě Tovačov, kancelář starosty, Náměstí 12, Tovačov.

144/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje** kontrolu usnesení z 8. zasedání ZM, které se konalo dne 25.1.2016.

145/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje** zprávu o činnosti rady města.

146/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova **bylo seznámeno** se zprávou o činnosti finančního výboru.

147/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova **bylo seznámeno** se zprávou o činnosti kontrolního výboru.

148/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova **bylo seznámeno** se zprávou o kontrole č. 1/2016.

149/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje** kupní smlouvu uzavřenou mezi městem Tovačov a panem na prodej částí pozemků parc.č. 916/4 a 916/6 v k.ú. Tovačov, nově označených parc.č. 916/8 za celkovou cenu 8.800,- Kč. Veškeré náklady uhradí kupující.

150/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a neschvaluje** záměr na prodej části pozemku parc.č. 3000/1 v k.ú. Tovačov.

151/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje** rozdělení hospodářského výsledku ZŠ a MŠ Tovačov za rok 2015 do fondů:

- z hlavní činnosti do Fondu odměn 34.608,- Kč, do Fondu rezerv 91.187,50 Kč,
- z doplňkové činnosti do Fondu rezerv 80.424,01 Kč.

152/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje**:

- a) poskytnutí dotace
 - Na nátěr fasády a střechy domu ..., ve výši 32 000,- Kč,
 - Na výměnu oken ve druhém nadzemním podlaží domu, ve výši 37 000,- Kč,
 - Na repasi a nátěr oken a dveří obřadní síně Židovského hřbitova na ul. Podvalí v Tovačově společnosti MATANA a.s., se sídlem Brno, tř. Kpt. Jaroše 3, ve výši 15 000,-Kč,
- b) návrh veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí dotace.

153/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje**:

- 1) dotaci na tělovýchovu a sport TJ Sokol Tovačov z.s. ve výši 230.000,- Kč,
- 2) Veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí dotace uzavřenou mezi Městem Tovačov a TJ Sokol Tovačov z.s.

154/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a revokuje** usnesení č. 142/08-16 ze dne 25. 1. 2016.

155/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje** podání žádosti o dotaci do Programu dotace pro jednotky SDH obcí na pořízení nové cisternové automobilové stříkačky pro jednotku Sboru dobrovolných hasičů Tovačov.

156/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a bere na vědomí** rozpočtová opatření č. 2/2016 a č. 3/2016.

157/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a schvaluje** zprávu o činnosti zámku Tovačov za rok 2015.

158/09 - 16 Zastupitelstvo města Tovačova projednalo **a bere na vědomí** Zprávu o činnosti mikroregionu Střední Haná za rok 2015.

*Mgr. Bc. Leon Bouchal v.r., starosta města
Marek Svoboda v.r., místostarosta města*

Rozpočet města Tovačova na rok 2016

Důvodová zpráva:

Při sestavování rozpočtu města Tovačova na rok 2016 se město řídilo zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v platném znění. Vycházelo z rozpočtového výhledu, předpokládaných provozních výdajů dle požadavků, připravovaných nebo probíhajících akcí. Příjmová část rozpočtu je sestavena dle skutečných příjmů z roku 2015.

Město Tovačov bude v roce 2016 opět žádat ministerstva a Olomoucký kraj o dotace na jednotlivé projekty. Změny rozpočtu během roku 2016 budou prováděny pro-

střednictvím rozpočtových opatření v časové posloupnosti podle § 16 zákona č. 250/2000 Sb.

Rozdělení rozpočtu:

- Příjmy - daňové
- nedaňové
- přijaté dotace
- financování – invest. úvěr
- Výdaje - neinvestiční
- kapitálové
- financování – splátky úvěrů, splátkový kalendář

Tovačovský kamelot

I. Příjmy

Odd.par.	Text	Rozpočet 2016
Třída 1	Daňové příjmy	
1111	Daň z příjmu FO ze závislé činnosti	5.200.000
1112	Daň z příjmu FO ze samostatně výdělečné činnosti	200.000
1113	Daň z příjmů FO z kapitálových výnosů	550.000
1121	Daň z příjmů právnických osob	5.000.000
1122	Daň z příjmů PO za obce	600.000
1211	Daň z přidané hodnoty	11.000.000
1334	Odvody za odnětí zemědělské půdy	250.000
1340	Poplatek za komunální odpad	1.581.000
1341	Poplatek ze psů	66.000
1343	Poplatek za užívání veřejného prostranství	20.000
1344	Poplatek ze vstupného	1.000
1351	Odvod loterií a podobných her	60.000
1355	Odvod z výherních hracích přístrojů	1.200.000
1361	Správní poplatky	200.000
1511	Daň z nemovitosti	3.100.000
	C E L K E M	29.028.000
Třída 2	Nedaňové příjmy	
1011	Zeměd.půdní fond-příjmy z pronájmu pozemků	845.000
2119	Ost.záležitosti těžebního průmyslu	350.000
3119	ZŠ – školní jídelna	241.200
3314	Knihovna	30.000
3319	Příjmy z kultury	110.000
3321	Činnost v zámku	352.000
3321	Obřadní síň – svatby	70.000
3349	Zál.sděl.prostředků – Tovačovský kamelot	15.000
3599	Zdravotní středisko	490.000
3612	Bytové hospodářství	1.638.400
3613	Nebytové hospodářství	961.000
3631	Veřejné osvětlení - pronájem sloupů	10.000
3632	Pohřebnictví - pronájem hrobových míst	10.000
3722	Sběr a svoz komunálního odpadu – podnikatelé	257.000
3725	Využívání a zneškodňování komun.odpadu	170.000
3745	Péče o vzhled obcí a veř.zeleň	12.000
3429	Ost.zájmová činnost a rekreace	100.000
6171	Činnost místní správy a pronájem skříněk	7.000
6310	Příjmy z úroků	40.000
6409	Služba pro důchodce	50.000
	C E L K E M	5.758.600
Třída 4	Přijaté transfery	
4112	Neinv.přijaté transfery ze SR	1.380.000
	C E L K E M	1.380.000
Třída 8	Financování	
8115	Převod fin.prostředků z minul.let	2.718.000
	C E L K E M	
P Ř Í J M Y C E L K E M		38.884.600

II. Výdaje

Odd.par.	Text	Rozpočet 2016
Třída 5	Běžné výdaje	
1014	Ozdrav.zvířat Deratizace hlodavců, odchyt psů, náklady na útulek, krmivo.	65.000
2212	Silnice OOV, ochr.pomůcky, materiál,dopravní značky, písek, PHM, telefon, revize, technické prohlídky, opravy. Úrok z úvěru.	335.000 48.000
2219	Ostatní záležitosti pozemních komunikací Ochranné pomůcky,materiál,odpadkové koše, nákup služeb, Propagace cyklostezky Bečva.	145.000 35.000
2221	Provoz veřejné silniční dopravy Neinvestiční výdaje obsahují příspěvek na dopravní obslužnost na autobusových linkách Přerov, Prostějov, Olomouc a Kojetín.	180.000

Tovačovský kamelot

2321	Odvádění a čištění odpadních vod Zajištění provozu čerpací stanice na Podzámčí-dešťová kanalizace, spotřeba elektrické energie.	30.000
3119	Základní a mateřská škola – provoz Příspěvek obsahuje výdaje na spotřebu energií včetně dětské knihovny, opravy a udržování budov, věcná a mzdová režie za zaměstnance, OOV, cestovné, silniční daň, PHM, pojištění majetku, odpisy. Závazné ukazatele: výdaje na reprezentaci ZŠ 3.000,-- Kč,mzda 1 učitelky a 1 uklízečky v MŠ a 1 asistentky pedagoga a 1 školníka v ZŠ vč.odvodů, dohody a náhrady mzdy celkem 805.000,-- Kč. Školní jídelna-revize výtahu, el.energie, voda.	4.054.000 301.000
3314	Knihovna Neinvestiční výdaje obsahují náklady na nákup knih, nákup materiálu a DDHM,OOV,poštovné, cestovné, členský poplatek Svazu knihovníků, telefon, nákup PC.	215.000
33190001	Záležitosti kultury – kronika Neinvest.výdaje – částka zahrnuje odměnu kronikáře.	30.000
33190002	Zál. kultury – ostat.činnost Neinvestiční výdaje obsahují kulturní a společenské akce, nákup propag. materiálu, propagace města v médiích, věcné a finanční dary, pamět.medaile, pamět.brožura,odznaky.	722.000 100.000
33213001	Činnost v zámku – provoz Neinvestiční výdaje jsou určeny na běžnou údržbu a opravy, mzdy zaměstnanců, ostatní osobní výdaje, hlídky PO, revize, nájemné za zapůjčení sbírkových předmětů, spotřebu energie, školení, cestovné, telefon,opravy okapů a svodů,opravy věžních hodin, elektroinstalace.	1.854.000
33210003	Obřadní síň Neinvestiční výdaje jsou určeny na zajištění provozu OS, spotřebu materiálu, energie, OOV, pokládka koberce.	100.000
3322	Zachování a obnova kulturních památek Neinvestiční výdaje představují spoluúčast města při čerpání dotací z Olomouckého kraje, Ministerstva kultury. Obnova nátěru plechové střešní krytiny kaple v zámku Tovačov.	500.000 460.000
3349	Záležitosti sděl.prostředků –Tovačovský kamelot Neinvestiční výdaje obsahují náklady spojené se čtvrtletním vydáním a tiskem brožury Tovačovský kamelot .	75.000
3392	Klub seniorů Neinvestiční výdaje zahrnují náklady na provoz klubu seniorů, spotřebu materiálu, přednášky a zájezd pro důchodce, notebook.	31.000
3399	Ostatní záležitosti kultury – KPSSV Neinvestiční výdaje jsou určeny na nákup věcných darů pro občany našeho města při životních jubileích, při vítání dětí do svazku města, vítání prvňáčků atd.	55.000
3412	Sportovní zařízení – sportovní hala Příspěvek pro TJ Sokol Tovačov na zajištění provozu sportovní haly, splátka úroků z úvěru.	400.000 15.000
3421	Využití volného času dětí a mládeže Neinvestiční výdaje – úhrada elek.energie, revize a oprava vybavení dětského hřiště v Anníně.	65.000
3429	Ostatní zájmová činnost a rekreace Neinvestiční výdaje na řízené koupání na Tovačovských jezerech zahrnují OOV, materiál a nájem.	90.000
3599	Zdravotní středisko Neinvestiční výdaje zahrnují OOV, opravy, revize výtahu, spotřebu energie a vody, výměna linolea.	307.000
3612	Bytové hospodářství Neinvestiční výdaje jsou určeny na běžnou údržbu domů, spotřebu energie, materiálu, revize.	450.000
3613	Nebytové hospodářství Neinvestiční výdaje jsou vyčleněny na provoz a údržbu budov, OOV, odvody a materiál v ZUŠ, energie a vody, plynu. Úrok z jistiny 4mil.	550.000 99.000
3619	Ostatní rozvoj bydlení – provoz kotelen v ZŠ, MŠ, sportovní hale, zdravotním středisku , dům č.87, MěÚ. Regulace ve školní kotelně.	2.200.000 150.000
3631	Veřejné osvětlení Neinvestiční výdaje obsahují prostředky na údržbu a provoz veřejného osvětlení, spotřebu elektrické energie, oprava VO.	1.200.000
3632	Pohřebnictví Neinvestiční výdaje slouží ke krytí nákladů na uzamykání hřbitova, úklid zeleně, odvoz kontejneru s odpadem, rozšíření urnového háje.	375.000
3639	Neinvestiční výdaje – příspěvek Sdružení obcí mikroregionu SH – byv. á 30,-Kč, Sdružení tajemníků 1.500,-- Kč.	80.000

Tovačovský kamelot

3669	Ostatní správa v oblasti bydlení – WC Neinvestiční výdaje – zajištění provozu WC na autobusovém nádraží, OOV a odvody, spotřeba energie, vody, čisticích prostředků.	120.000
3721	Sběr a svoz nebezpečného odpadu Neinvestiční výdaje – na odvoz nebezpečného odpadu, OOV a odvody na pracovníka sběrného dvora.	110.000
3722	Sběr a svoz komunálního odpadu Neinvestiční výdaje zahrnují sběr a svoz pevného domovního odpadu, odvoz kontejnerů , odpad ze zahrádek, odvoz tříděného odpadu.	2.300.000
3729	Rekultivace půdy- Bungalov Neinvestiční výdaje zahrnují odběr vzorků vody a údržbu zeleně.	30.000
3745	Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň Neinvestiční výdaje obsahují náklady na mzdy pracovníků včetně odvodů a 1 pracovníka, zajištění úklidu veřejné zeleně ve městě, sečení trávy, ořezání stromů, OOV, nákup náhradních dílů, ochranných pomůcek, materiálu, PHM, spotřebu energie, školení.	1.800.000
4189	Ostatní dávky zdravotně postiženým občanům.	15.000
4222	Veřejně prospěšné práce – Úřad práce Neinvestiční výdaje – částečná úhrada mezd pracovníků na úseku veřejně prospěšných prací přijatých z ÚP Přerov.	350.000
4329	Sociál. péče a pomoc dětem Neinvestiční výdaje jsou určeny na poskytnutí jednorázového finančního příspěvku potřebným dětem.	20.000
4343	Sociální pomoc osobám–živelné pohromy Neinvestiční výdaje pro občany, které postihne živelná pohroma např. požár.	20.000
4359	Ostatní služby v oblasti sociálních služeb Neinvestiční dotace Domovu pro seniory.	70.000
5311	Bezpečnost a veřejný pořádek Neinvestiční výdaje – ostraha pozemků při výlovu Hradec.rybníka.	40.000
5212	Ochrana obyvatelstva – výstražné systémy Neinvestiční výdaje obsahují servisní služby.	30.000
5512	Požární ochrana Neinv. výdaje zahrnují náklady na provoz jednotky požární ochrany, spotřebu PHM, energie, vody, nákup materiálu, školení řidičů, technické prohlídky, revize, pojištění majetku, spoluúčast města při čerpání dotací.	347.000
6112	Místní zastupitelské orgány Neinvestiční výdaje obsahují odměny členům zastupitelstva města včetně odvodů, školení a cestovné.	2.033.000
6171	Činnost místní správy Neinvestiční výdaje obsahují výdaje na činnost místní správy a jsou rozděleny na výdaje osobní (platy zaměst.) 4.700.000,- Kč a věcné výdaje, které obsahují odvody z mezd, odměny komisím, tisk, spotřeba materiálu, výdaje na energii, PHM, poštovné, telefon, internet, školení, cestovné, výdaje na pohoštění ve výši 50.000,- Kč, další služby a opravy k zajištění chodu MěÚ. Odvod do sociálního fondu dle směrnice schválené ZM ve výši 3,5% z vyplacených mzdových prostředků běžného roku.	8.556.000
6310	Výdaje z finančních operací Neinvestiční výdaje jsou určeny na poplatky peněžních ústavů za vedení účtů a platba daně PO za obec.	650.000
6320	Pojištění funkčně nespecifikované Neinv. výdaje na souhrnné pojištění majetku města, pojištění pomníku.	275.000
6399	Ostatní finanční operace Odvod DPH FÚ.	150.000
6409	Ostatní činnosti Neinvestiční výdaje obsahují: - dotační program 200tis, rozvoj tělovýchovy a sportu 300tis - příspěvek na obnovu domovních fasád v památkové zóně 200, - příspěvky Sdružením obcí 10, - příspěvky organizacím na pronájmy, elekt.energii 110, - projekty (fasáda arkád.křídla zámku 250, revitalizace park.a volných zelených ploch 100, komunikace Sadová 200,cyklodoprava 60, - GP 30,věcná břemena 100, posudky 10,aukce 15,zajištění pohřbů 20.	1.605.000
6409 87	Služby pro seniory; Výdaje na OOV, materiál, ochranné pomůcky.	29.000
	CELKEM	33.866.000
Třída 6	Kapitálové výdaje	
	CELKEM	0
	Mezisoučet	33.866.000
Třída 8	Financování	
8124	Splátky úvěrů	4.338.600
8124	Splátkový kalendář – býv.stavebniny	680.000
	VÝDAJE CELKEM	38.884.600

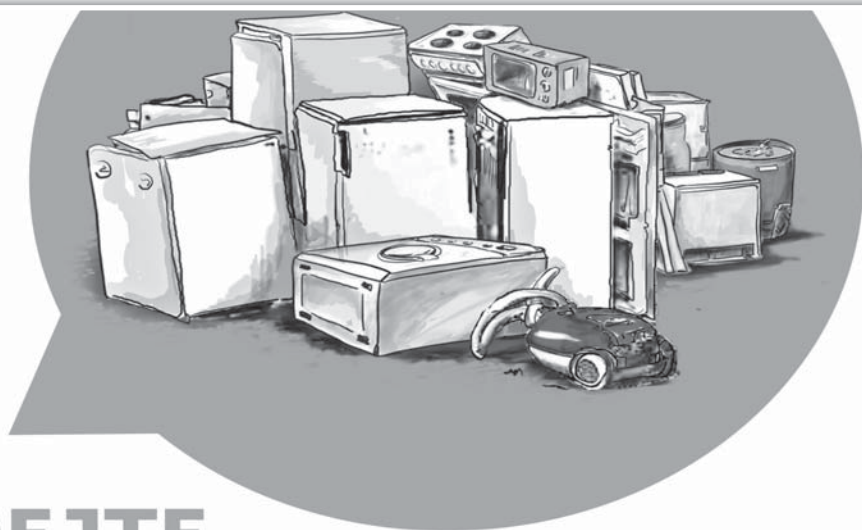
MĚSTO TOVAČOV UPOZORŇUJE OBČANY NA OTEVŘENÍ SBĚROVÉHO MÍSTA

Sběrové místo je otevřeno od středy 2. 3. 2016.

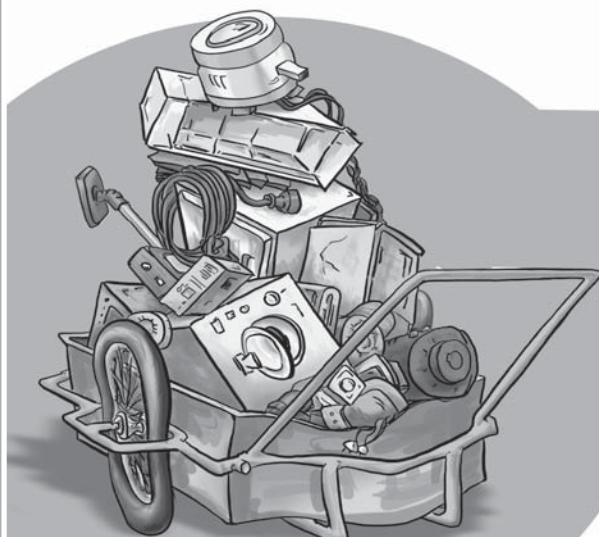
Otevírací doba bude každou středu od 14.00 hod do 17.00 hod. a každou sobotu v sudém týdnu od 8.00 do 11.00 hod.

www.elektrowin.cz

ODKLÁDEJTE vysloužilé elektrospotřebiče na místa zpětného odběru!

- ZDARMA je můžete kdykoli odevzdat u prodejce
 - aniž byste si museli pořídit nový
 - nebo při koupi nového spotřebiče
- Odevzdejte je na sběrný dvůr
- Využijte mobilních sběrných míst
 - informujte se na obecních úradech
- Další možnosti pro odevzdání naleznete na www.elektrowin.cz

?

Víte, že díky recyklaci elektroodpadu se do přírody nedostává velké množství nebezpečných látek, zejména freonů?

Víte, že spotřebiče nejčastěji obsahují kovy, plasty a jiné materiály (sklo či beton), které se díky recyklaci dají znovu využít?

Ze základní školy

Zpráva ze soutěže „O nejlepšího chemika regionu“, která se konala dne 10.2.2016 v Hranicích na Moravě.

Ve středu 10. 2. 2016 jsme se zúčastnili již 4. ročníku „O nejlepšího chemika regionu“ v Hranicích na Moravě. Jeho pořadatelem je SPŠCH a hlavním realizátorem je kolektiv učitelů chemie pod vedením Ing. Ivy Ulrichové. Soutěž sponzoruje a podporuje podnik Agrofert – Precheza v Přerově.

Celá soutěž má několik kol. První kolo se koná na mateřské škole, kde žáci IX. třídy napíší vstupní test. První tři v pořadí se zúčastní druhého kola v Hranicích. Soutěž je v celém regionu velmi oblíbená. Svědčí o tom i počet soutěžících v Hranicích. Letos jich bylo 75. Soutěží se písemně, žáci napíší test a z toho se určí pořadí sou-

těžících. 20 prvních postupuje do praktické části také v Hranicích a z tohoto kola vyjde 10 nejlepších regionálních chemiků, kteří se utkají na celostátním kole v Pardubicích s vítězi dalších regionů.

Soutěž je velmi zajímavá a výborně dotovaná. Všichni účastníci si odnesou kromě propagačních materiálů i velkokapacitní flash disk a prvních dvacet i hodnotné ceny, které sponzoruje podnik Agrofert – Precheza v Přerově.

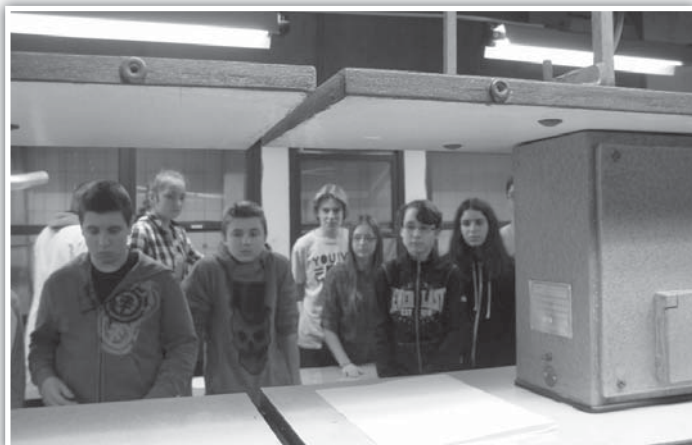
I naše škola se pravidelně zúčastňuje této soutěže a naši žáci, i když nevyhráli, tak se v davu soutěžících neztratili. Letos to byli žáci IX. třídy: Markéta Chorá, Eliška Zatloukalová a Jan Mraček. Výsledková

listina ještě nedorazila, ale i tak chceme našim žákům poděkovat za reprezentaci školy, sebe a přejeme jim, aby získané zkušenosti zúročili na zkouškách na střední školy.

Otázky nebyly lehké a jejich přesné znění vyvěsíme na nástěnkou u chemie.

Zprávu dokládám fotografiemi. Žáci si užili i laboratoře, kde si vyzkoušeli ohýbání skla, různé chemické reakce a prohlédli si pokusy, které pro ně připravili žáci školy. Vše bylo velmi zajímavé a byla to dobrá zkušenost.

*Zprávu zapsala a fotografie pořídila
V. Vránová (učitelka chemie),
ZŠ a MŠ Tovačov*

Hledáme nejlepšího mladého chemika ČR

Dne 10. 2. 2016 se konalo okresní kolo chemické soutěže s názvem - Hledáme nejlepšího mladého chemika ČR. Na tohle regionální kolo byli vybráni žáci 9.A podle výsledků základního kola, a to Jan Mraček, Markéta Chorá a Eliška Zatloukalová. Cesta do Hranic i zpět byla docela pohodlná, i když přišlo a byla zima. Soutěž se konala na Střední průmyslové škole, kde jsme vyplnili testy a pak jsme šli na oběd. Po obědě se ukazovaly různé pokusy a některé jsme si mohli i vyzkoušet. Potom už jsme jen čekali na vyhlášení výsledků. Vyhlášovalo se jen 20 nejlepších žáků a v této skupině jsme bohužel nebyli. I tak jsme dostali pár drobných cen. Nabyli jsme spoustu vědomostí, což se nám bude do budoucna určitě hodit, a celý den jsme si užili.

Eliška Zatloukalová, IX.A třída

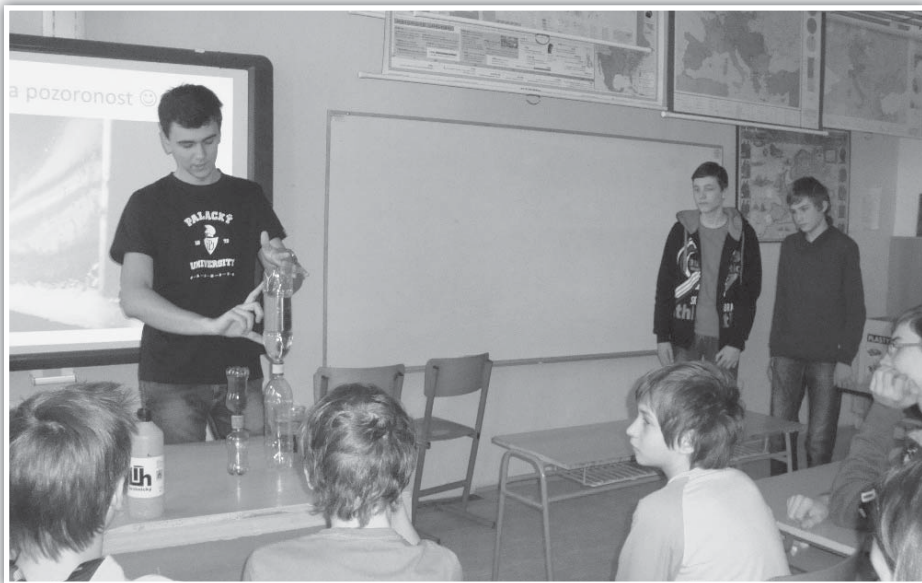
Motivační hodiny k exaktním vědám na ZŠ Tovačov

Dne 11. 2. 2016 se žáci 7. a 8. třídy a někteří deváťáci zúčastnili přednášky o exaktních vědách s bývalým žákem naší školy Miroslavem Peřinou, nyní úspěšným studentem oboru biochemie na Přírodovědecké fakultě v Olomouci. Návštěva byla motivací našich žáků pro přírodovědné předměty. Dověděli jsme se informace o jeho studiu na ZŠ a MŠ Tovačov, Gymnáziu Jakuba Škody, o úspěších v olympiádách, v SOČ a současně o jeho projektech v oblasti vědeckého zkoumání. Mirek nám přiblížil i složitosti cesty k úspěchu, co všechno musí každý pro to udělat, aby byl úspěšný. Zjistili jsme také, že pracuje v Pevnosti poznání v Olomouci jako „mladý vědec“, který předvádí zvědavým návštěvníkům chemické pokusy a vysvětluje různé přírodní děje. Některé z pokusů ukázal i našim žákům. Během výkladu došlo i na otestování znalostí našich žáků. Žáci si přednášku užili a dověděli se i spoustu

nových a zajímavých informací z oblasti chemie, fyziky a biologie. Přednášku pro naše žáky domluvila paní učitelka Vránová, učitelka chemie na naší škole,

od které Mirek rád získával první informace navíc v oblasti olympiád z biologie a chemie.

Lucie Orlová

Historické okénko

Židovská náboženská obec Tovačov

S první písemnou zmínkou o tovačovských Židech se setkáváme roku 1567 v tovačovském urbáři. Podle tohoto urbáře na tovačovském panství žilo celkem 911 osedlých. Panství zahrnovalo jedno město (Tovačov), dvě městečka (Kralice, Klenovice n. H.) a 15 vsí. V roce 1567 měl Tovačov jako panské město celkem 187 osedlých, z toho bylo 26 osedlých Židů- Isak, Žalman, Bečička, Jelen, Knězpero, Kolman, Aron, Uchman, David, Jelen sklenář, Plščka, Isak, Majer, Isak, Mandl, Eliáš, Jakob, Koplinek, Jehlička, Mayer mečíř, Mandl sklenář, Sajtl, Jan Bečička, Dlouhá, Danihelka a Kohout.

Židovská náboženská obec v Tovačově vždy patřila mezi menší moravské komunity. Na rozdíl od blízkých komunit v Prostějově, Kroměříži a Přerově tovačovská komunita nikdy neudržovala ješivu (židovská škola vyššího vzdělání). Podle Šaj takanot (ústava moravského židovstva) musela každá komunita, ve které žilo 30 relativně bohatších osob, platit daně podle svých příjmů a byla povinna financovat ješivu. Jelikož tovačovská komunita ješivu neudržovala, muselo zde žít méně než 30 rodin dost bohatých na to, aby platily daně podle svých příjmů.

V roce 1629 udělil Ferdinand II. moravským Židům privilegium, ve kterém požadoval roční platbu 12 000 florénů. Stejně kontribuce byly požadovány i od Židů žijících na území Čech a Slezska. Primárním cílem tohoto privilegia bylo zajistit, aby Židé mohli splácet své nové daňové závazky. Nyní bylo Židům dovoleno navštěvovat roční a týdenní trhy, stejně tak jako křesťanští obchodníci. Zároveň je opravňovalo, aby se vyučili řemeslu.

K zásadní změně ve vývoji židovských obcí došlo za vlády Karla IV. Během jeho vlády došlo ke změně demografických poměrů a k hospodářskému vzestupu Židů. Zároveň se zvyšovalo procentuální zastoupení židovského obyvatelstva v jednotlivých lokalitách. Ve snaze omezit stav židovského obyvatelstva došlo k vydání tzv. familiantského zákona, v roce 1726, kte-

rý upravoval počet židovských rodin v Čechách a na Moravě. Pro Moravu byl stanoven počet 5 106 rodin, aby nedocházelo k překročení tohoto limitu, směl se ženit pouze nejstarší syn z každé židovské rodiny. Ostatní synové museli zůstat svobodní, nebo odejít ze země a oženit se v cizině. V případě, že prvorozený syn zemřel dříve než jeho otec, přešlo familiantské číslo na mladšího syna. Familianty se zpravidla stávali nejbohatší a nejvlivnější Židé v ghettu. Na vrcholu zpravidla stáli familianti a jejich prvorození synové, následováni menší skupinou tzv. „přespočetných“. Tito požívali speciálního povolení k sňatku, nesměli ho však převést na své potomky. Druhorozeným synům bylo zakázáno oženit se, přesto si mohli zažádat o familiantské číslo, pokud bylo k dispozici. Nemanželské děti v dospělosti samy nesměly uzavřít řádný sňatek, založit rodinu, dědit majetek atd. V 18. století bylo pro Tovačov povoleno 25 židovských rodin.

Druhé opatření z téhož roku nařizovalo soustředit Židy v místě jejich bydliště do uzavřených čtvrtí, které byly v předepsané vzdálenosti od kostelů a míst konání náboženských slavností. Akce byla označována jako separace – translokace – permutace Židů a trvala do roku 1730, aniž by dosáhla zamýšleného cíle. Produktem celé akce se stalo na padesát plánů asi čtyřiceti moravských měst, které zachycují rozmístění židovských domů. Dochovaly se i plány pro přerovský okres. Mezi dochovanými plány bohužel chybí plán města Tovačov, přestože se o této lokalitě objevují zmínky v materiálech Moravského archivu v Brně.

Reformy Josefa II. zapříčinily rychlou integraci Židů do německého kulturního společenství. Toleranční patent z roku 1782 Židům otevřel nová řemeslná a obchodní odvětví, stejně tak jim dovoloval pronájem zemědělské půdy. Edikt se dotýkal i kulturní a vzdělávací oblasti židovského života. Nyní bylo židovským komunitám dovoleno vytvořit německo-židovské školy. Takovéto školy byly financovány židovskými ko-

munitami a studenti zde byli vyučováni matematice, zeměpisu, německému jazyku a etice. Komunity, které si nemohly dovolit financovat vlastní školy, posílaly své děti do místních křesťanských škol. Navíc bylo Židům umožněno studium na školách s vyšším vzděláním. Josef II. prosazoval na židovských školách německý jazyk zvláště proto, že chtěl tento jazyk zavést jako administrativní jazyk monarchie. Podmínkou k výkonu mnohých povolání se stala právě němčina, stejně tak účetní knihy nesměly být vedeny v hebrejštině či jidiš. Na rozdíl od křesťanů v našich zemích Židé nepoužívali příjmení až do roku 1787. Teprve dvorní dekret císaře Josefa II. z roku 1787 nařizoval Židům přijetí a užívání stálého a vrchnostenským úřadem zaregistrovaného jména a příjmení v německé pravopisné podobě.

Uvolnění ve všech oblastech života přinesl až revoluční rok 1848 – 1849. Oktrojovanou ústavou ze dne 4. března 1849 byla všem občanům zaručena rovnost před zákonem a svoboda vyznání. Právní emancipace byla završena prosincovou ústavou z roku 1867, která zaváděla princip omezené parlamentní demokracie a zaručovala rovnoprávnost všech náboženských a národnostních skupin. Byla zrušena všechna dosavadní omezení a Židé se začali stěhovat z ghett do velkých měst, která nabízela větší možnosti uplatnění, zároveň ale dochází k zániku malých náboženských obcí na venkově. V souvislosti s migrací dochází i v Tovačově ke stagnaci obyvatelstva. Roku 1851 bylo zjištěno 194 židovských obyvatel města z celkem 1 697 obyvatel, v dalších letech můžeme sledovat už jen pokles tohoto počtu (v roce 1930 evidujeme 56 židovských obyvatel z 2 838 obyvatel města). Židovská náboženská obec v Tovačově byla v roce 1891 zrušena a připojena k větší židovské náboženské obci v Kojetíně.

Německá okupace v letech 1938 – 1945 v případě českého pohraničí a v letech 1939 – 1945 v případě území, ze kterého byl vytvořen Protektorát

Čechy a Morava, zásadně ovlivnila správu židovských náboženských obcí. Protektorátní vláda již 17. března 1939 přijala soubor protizidovských opatření. Na základě dochovaných vyhlášek můžeme rekonstruovat, do jaké míry byla židovská obec v Tovačově postižena protizidovskými opatřeními.

Dle nařízení okresního hejtmána ze dne 10. ledna 1940 se měli všichni Židé žijící v politickém okrese Přerov hlásit u příslušných městských či obecních úřadů. Úředníci měli obratem nadřízenou instituci informovat, kteří Židé se přistěhovali, zda jsou hlášeni a každého 15. a 30. dne v měsíci měli povinnost hlásit, kdo nový se přistěhoval nebo vystěhoval. Mezi první dochované nařízení patří vyhláška ze dne 7. února 1940, podle které museli všichni Židé v politickém okrese Přerov ohlásit své podniky, živnosti, zemědělské majetky, akcie, práva podílnická a podíly na pozemcích a podnicích. Stejnou povinnost měly i nežidovské osoby, které měly v držení majetek patřící Židům. Všechny židovské podniky dostaly komisaře, v Tovačově to byl Gutmannův velkostatek. Městská rada v Tovačově již v dubnu téhož roku podnikla potřebné kroky, zda-li by bylo možné získat do vlastnictví židovské podniky, na které se vztahoval výnos o arizaci neárijských podniků. Jmenovitě šlo o podnik Viléma Gutmanna, Gabriela Storchy a majetek židovské náboženské obce. Žádost odůvodnila tím, že město není podpořeno žádným průmyslovým podnikem, který zde nebyl zřízen pro špatné komunikační spojení. Získáním velkostatku Viléma Gutmanna spolu s lesním majetkem by mělo město možnost zvýšit hospodářsko-zemědělskou zdatnost a výkupem domu Gabriela Storchy, jenž značně vybíhal do silnice, by se silnice mohla rozšířit a zároveň by došlo k většímu rozhledu v tomto úseku.

Z června téhož roku se ve Státním okresním archivu Přerov dochovala žádost starosty města k majitelům sportovních podniků v Tovačově. Podle sdělení Oberlandratu v Olomouci nebylo v Tovačově vůbec splněno nařízení prezidia ministerstva vnitra o povinném označení všech sportovních zařízení německo - českými nápisy „Juden unzugänglich – Židům nepřístupno“. Starosta proto všem majitelům sportovních podniků nařizuje,

aby u všech vchodů a pokladen umístili cedule s těmito nápisy. Na politický okres Přerov se vztahoval i výnos ministerstva financí z července 1940, jenž upravoval výplatu zaopatřovacích platů osobám árijského původu žijícím v manželství se Židy. Osobám árijského původu ministerstvo financí povolilo výplatu pouze v případě, že tyto platy nepřesahují měsíčně částku 3000 korun. Židovská komunita byla omezována i po stránce hospodářské. Stejně jako v jiných městech i zde byly zavedeny nákupní hodiny pro Židy na trzích a v obchodech.

Z korespondence okresního úřadu v Přerově s okresním četnickým velitelstvím se dochoval strojopis, ve kterém si okresní hejtmán stěžuje, že od té doby, co byly zavedeny tyto nákupní hodiny, se na trzích prodává velmi málo drůbeže za velkou cenu. Podezírá Židy a zámožné vrstvy obyvatelstva, že skupují z trhů všechno maslo, vejce, ovoce a drůbež za každou cenu. Aby to ovšem nebylo nápadné, nechávají si toto zboží donášet přímo do domů. Nabádá proto četnické stanice, aby si tento černý obchod pohlídaly a zboží, na které se vážou lístky v rámci řízeného hospodářství, zabavily. Od 1. října 1940 Židé nesměli vybírat obecní dávky z masa a piva, které dosud vybírali na základě povolení ze dne 12. srpna 1921. S omezováním osobní svobody se setkáváme již v listopadu 1940. Jak bylo ministerstvem vnitra zjištěno, udržují zaměstnanci protektorátní správy stále ještě styky se Židy. Nařídilo tedy, aby všichni zaměstnanci rezortu ministerstva vnitra a také obcí byli za takové chování stíháni podle příslušných disciplinárních předpisů. Zákaz styku se samozřejmě nevztahoval na členy rodiny.

Podle sdělení Oberlandratu v Olomouci ze dne 26. února 1942 se měla zbourat tovačovská synagoga, poněvadž pro ni nebylo jiného upotřebení. Centrála pro židovské vystěhování, tehdejší vlastník templu, byla proto ochotna pozemek prodat i se synagogou, a to za cenu pozemku, aniž by čítala za budovu. Konečná částka byla stanovena na 5080 korun. Ve Státním okresním archivu Přerov se dochoval koncept této trhové smlouvy mezi Vystěhovaleckým úřadem a městem Tovačov. Podle finančního odhadu synagogy, jenž se také v archivu docho-

val, byla částka 5080 korun pouhým zlomkem skutečné hodnoty synagogy. Jen pouhé stavební místo bylo odhadnuto na částku 10 412 korun při ploše 560.60 m². Zastavená plocha 1635 m³ při ceně 36 korun za 1m³ činila částku 58 860 korun. Zídka, která ohraničovala pozemek, byla odhadnuta na 1184 korun. V součtu byl celkový odhad stanoven na 70 456 korun. Odhad zároveň poskytuje aktuální popis budo-
vy. Víme, že celková výška templu byla 7,5 metru, zdivo bylo smíšené z cihel a kamene. Klenby, půdní a štítové zdivo bylo jen z cihel. Objekt neměl žádné izolace, čímž všechny zdi provlhlly. Klenba nad chrámovou lodí vykazovala značnou trhlinu a bylo poukázáno na její okamžitou opravu. Zídka byla betonová a sahala do výšky 220 cm. Dle jakosti dřeva ve střeše a jakosti cihel činila amortizační srážka 60 % z výstavní hodnoty.

Ostatní vyhlášky z roku 1942 omezují osobní svobodu Židů. První ze dne 19. února 1942 s okamžitou platností zakazuje Židům používat prádelny všeho druhu. Těmto podnikům se současně nařídilo, aby na viditelném místě umístily vývěsky poukazující na vydá-
ný zákaz. Porušení zákazu se trestalo buď pokutou od 10 do 5000 korun, nebo trestem na svobodě v rozmezí od 12 hodin do 14 dnů. Povinnost nosit označení Žid se zmiňuje ve vyhlášce ze dne 17. března 1942 o označování Židů. Tato povinnost se vztahovala i na Židy slovanské, chorvatské a rumunské státní příslušnosti. Nařízení Okresního úřadu v Přerově ze dne 6. listopadu 1942 zakazuje prodej čepic se štítkem pro židovské muže. Co příslušnou instanci k takovému nařízení nevíme, protože chybí odůvodnění.

Dne 26. června 1942 v 11 hodin a 55 minut byli všichni Židé žijící v Tovačově deportováni do Terezína transportem Aaf ze sběrné stanice v Olomouci a odtud do vyhlazovacích táborů na východě. Z celkového počtu 48 deportovaných přežily pouze dvě ženy, Hilda Benediktová a Gerta Fleischmannová, ani jedna se už do Tovačova nevrátila a po válce se v Tovačově židovská obec již neobnovila.

*Mgr. Veronika Truksová
V příštím čísle: Židovský hřbitov
v Tovačově*

Tovačov ve válečném roce 1866 – boj o bažantnici ve vzpomínkách účastníků

Základní informace o událostech z 15. července 1866 u Tovačova jsou našim čtenářům bezesporu známy a není tedy třeba je obšírně líčit. V krátkém seriálu článků, které budou pravidelně v tomto roce vycházet, se zaměříme na podrobnější popis některých významných okamžiků tovačovské srážky.

K prvnímu střetu u Tovačova došlo přibližně okolo 9. hodiny u severního okraje bažantnice, která se v té době rozkládala severozápadně od města. Fyzilířskému praporu 7. východopruského pěšího pluku č. 44 pod velením podplukovníka Eduarda von Behra z pruské brigády generálmajora Malotkiho se podařilo překvapit dvě setniny 71. pěšího pluku tvořící boční záštitu rakouské Rothkirchovy brigády pochoduující po silnici od Olomouce k Tovačovu. Rakušané se z překvapení rychle vzpamatovali a vrhli se do lesíka, kde se statečně bránili pruské přesile. Na jejich podporu byly do bažantnice vyslány další dvě setniny I. praporu tohoto pluku. V hustě zarostlém terénu se jednotky rychle rozpadly na menší hloučky, které byly zataženy do nepřehledného boje, kdy se přestřelky s nepřítelem rychle měnily v zápas muže proti muži, jak můžeme vidět na příkladu svobodníka Josefa Jancsuly od 5. setniny 71. pěšího pluku, který „byl v průběhu postupu bažantnicí odtržen od svých spolubojovníků a náhle byl napaden třemi pruskými pěšáky a byl vyzván, aby zanechal marného odporu a vzdal se. V odpověď na tuto výzvu zastřelil statečný svobodník nejbližšího Prusa, druhého zranil bodákem, třetího bodákem škrábl a dostal se, když tento uprchl, až daleko k silnici. Tímto krásným příkladem neohro-

ženosti a statečnosti bylo celé mužstvo 5. setniny nadšeno a vrhlo se za volání „Hurá!“ na nepřítele.“

Situace v tovačovské bažantnici se pro I. prapor 71. pěšího pluku po příchodu pruských posil stala neudržitelnou, a tak nastoupil před 10. hodinou do útoku i II. prapor téhož pluku pod velením majora Jakoba von Karwinského. Praporu se podařilo proniknout až do bezprostřední blízkosti okraje lesa, ale účinek pruské palby byl tak strašný a ztráty mezi důstojníky, poddůstojníky i mužstvem narůstaly takovou měrou, že byl rakouský útok ještě před dosažením pozic nepřítele zlomen a silně prořídlá jednotka se musela dát na kvapný ústup. Jednou z četných obětí byl i major Karwinsky.

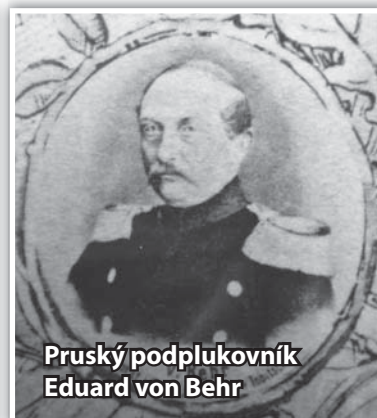
Nižším nepřikrášlený popis tohoto útoku obsahují vzpomínky Vincence Hladkého z Tučap, který sloužil jako vojín v 11. setnině 71. pěšího pluku, již velel setník Anton Kralik: „Slyšeli jsme, jak v bažantnici naše druhá divize se bila s Prusy. Ti byli v lesíku dříve, nechali naše přijít hodně blízko a pak na ně vystřelili. Naši se na ně vrhli do lesa a tam do nich bili pažbami. My jsme se hned dekovali do příkopů, celý regiment aufmaširoval; náš regimentspáter přijel před front – takového měl malého koníka – a dával nám křížíčkem požehnání. Náš plukovník Widenmann vyjel na svém strakoši naproti bažantnici. Jak se vrátil, hned komandoval: „Cvajtes batalión šturm!“ Udělala se diviziónsmasnlinia a avanžirovali jsme proti bažantnici. Natrefili jsme na pruské vedety. Ty začaly utíkat. Náš pan lajtnant Omáčka povídal: „Už retyrírují!“ Šli jsme dál a přiblížili jsme se až na 10 kroků k lesu. Najednou na nás spustili Prušáci oheň, šlo to hrrrrr..... bez přetržení. Na všech stranách slyšeli jsme

„Ježíš Maria!“ a lidé padali jak mouchy. Co bylo na koních, hned všechno padlo. Pan major Karwinský dal troubit „Curyk!“ Všecko utíkalo zpátky bez zastávky. Strašně moc padlo oficírů, z hejtmanů zůstal jediný náš pan hejtman Králík.“ Velmi prořídlý prapor se valil zpět k silnici, kde ho přijal III. prapor. Ten se ale nacházel již v dostřelu pruských jehlovek, a tak utrpěl, aniž by se útoku účastnil také významné ztráty. Jen díky velkému úsilí důstojníků se otřesené mužstvo podařilo konsolidovat a bylo možno vytvořit řetěz střelců kryjících se v hlubokém silničním příkopu, který se od kapličky, na jejímž místě dnes stojí ústřední rakouský pomník, táhl podél silnice přibližně 600 kroků k jihu.

Krátce před 10.30 hodinou Prusové zaútočili z prostoru bažantnice na rakouské postavení u silnice. Jejich úder dopadl nejprve na II. prapor 71. pěšího pluku a také zbytek I. praporu a střelba pruských jehlovek byla tak razantní, že rakouská pěchota musela za velkých ztrát zanedlouho ustoupit k Věrovanům. Pod silící pruskou palbou nezbylo za pár minut ani III. a IV. praporu nic jiného, než je následovat. Po ústupu tohoto pluku z bojiště palba u tovačovské bažantnice umkla a pruská pěchota nabírala dech k dalšímu boji.

Při tomto útoku padl velitel fyzilířského praporu pěšího pluku č. 44 podplukovník Eduard von Behr, který byl ve chvíli, kdy jel na koni v první linii se svou útočící jednotkou přes otevřené pole, zasažen rakouskou střelou nad levým okem. Jeho památku dodnes na tovačovském bojišti připomíná mohutný pískovcový pomník vztyčený na mohyle zbudované ze zbytku rybníční hráze.

Jiří Synek, Komitét 1866

Hřbitovy v Tovačově...

Tovačov má dávnou historii. Pravěké nálezy zjištěné při těžbě šterku či náhodně vykopané v okolí naznačují existenci lidského osídlení z dob, kdy nejsou dochovány písemné prameny. Když se ve čtyřicátých letech minulého století v Tovačově budovala kanalizace, bylo nalezeno pohřebiště v ulici na Podvalí, kde byly kostry uloženy na zádech, mnohdy s nádobkou zhotovenou již na hrnčířském kruhu i s výzdobou mělkých obvodových rýh. Nálezy byly objeveny také na Panské zahradě, jednalo se o kostru mladohradištního pohřbu ženy, uložené na zádech. Tyto skutečnosti dokazují, že pohřbívání i ve starověku mělo již nějakou kulturu a úctu k zemřelým. Chtěl bych se dnes v několika odstavcích věnovat hřbitovům v našem městě.

Nejen naše hřbitovy, ale všechna pohřebiště jsou vizitkou obyvatel, která vypovídá o kultuře obyvatel, a zde se nejlépe přesvědčíme o tom, jakou úctu má člověk ke svým předkům. Vždyť oni to byli, kteří nám svou obětavostí připravili dnešek. Jsou hřbitovy tiché, zádumčivé, ale i hřbitovy, kde se v korunách stromů a keřů ozývá ptactvo a svým zpěvem dává hold těm zesnulým.

Projděme se historií tovačovských hřbitovů.

V současné době jsou v Tovačově 3 hřbitovy. Jeden je u kostela sv. Jiří, druhý je hřbitov židovský a pak je ještě jeden dnes již zapomenutý hřbitov, je to hřbitov cholerový – mezi lidmi byl nazýván kolerový. O hřbitovy se stará městský úřad. Vždy však tomu tak nebylo.

Zamysleme se trochu nad historií těchto hřbitovů.

Kostel sv. Jiří a při něm hřbitov sloužil původně jen obyvatelům původního Tovačova (Tovačovec a Cejp), usazeným kolem dnešní ulice Široké a Jiráskovy. Je připomínán již v roce 1297. Když pozdější výstavbou města tato část poklesla na pouhé předměstí, stal se kostelem a hřbitovem pro „předměšťany“. Jak kostel i hřbitov přesně vypadaly, se neví, uvnitř kostela byly v roce 1672 dva oltáře, zpěvácký kůr a kazatelna, dále měl dva zvony. Kolem kostela byl ohrazený hřbitov, zvětšený v roce 1854 o přikoupenou zahradu Jana Haška. Na tomto hřbitově se původně pohřbívali zemřelí nejen z Tovačova, ale i z Ivaně, Klopotovic, Oplocan a hodně dříve i z Věrovan. Kostel byl jen dřevěný, několikrát vyhořel a tak zá-

sluhou tovačovského kaplana Jiřího Pravdika, který stavbu částečně financoval, byl v roce 1752 postaven nynější kostel „z pevného materiálu“. Jednoduchá jednolodní stavba původně neměla věž, ta byla přistavěna až v roce 1776 a plechovou střechu s makovicí a křížem dostala v roce 1841. V letech osmdesátých minulého století se začalo s úpravou hřbitova, který byl rozšířen ještě o sousední pozemek, na kterém bylo vybudováno kolumbárium i rozptylová loučka. Stav dnešního hřbitova odpovídá požadavkům dneška a je jistě pěknou vizitkou našeho vztahu k našim předkům. Dnes slouží jen Tovačovu, protože v okolních obcích byly zřízeny vlastní hřbitovy.

Pod kostelem je krypta, dnes od padesátých let minulého století zazděná.

Když potom byl postaven kostel sv. Václava ve městě, i kolem něho byl hřbitov. První popis tohoto kostela je až z roku 1672. Podle pana Karla Štegera tu předtím byla jednoduchá modlitebna s pohřebištěm Jednoty bratrské, v níž byly umístěny tři velmi ubohé oltáře, positiv (malé varhany) a ve zvonici pět zvonů. Kamenný kostelík dal pravděpodobně někdy před rokem 1500 postavit Ctibor z Cimburka, držitel Tovačova - v roce 1502 v Tovačově zemřel a byl tu pochován první zdejší bratrský správce Prokop Pernikář.

Gotický kostel byl ke konci 18. století značně sešlý a tak malý, že pro velký počet farníků nestačil. K farnosti tehdy kromě města Tovačova patřily ještě obce Oplocany, Ivaně, Klopotovice, Věrovan, Lobodice (do roku 1770) a Troubky

(1625 – 1767). Přitom byl roku 1731 zřízen tovačovský děkanát a kostel sv. Václava se tak stal děkanským. V roce 1770 přišel do Tovačova farář Vincenc Josef Morávek a působil zde plných 28 let. Pod jeho pečlivou správou narostlo kostelní jmění natolik, že postačovalo za přispění tovačovské vrchnosti na úhradu novostavby, a tak byl v roce 1786 starý kostel stržen a ještě téhož roku byly vykopány základy pro nový, který stojí dodnes. Stavba kostela se protáhla na devět let. Ještě před úplným dokončením byl chrám v listopadu 1793 farářem Morávkem posvěcen a začaly se v něm konat bohoslužby. Postupně bylo doplněno vybavení interiéru kostela a v roce 1795 byla dokončena jeho věž. Stavbou tohoto kostela zanikl i hřbitov, kde byly pohřbíváni měšťané.

Pomník na hrobě pohřbených pruských vojáků – kresba Karla Štegra z roku 1924

I zámek měl vlastní kostel a vlastní hřbitov. Bylo to v místě, které známe pod pojmem „Černá zahrádka“. O podrobnostech však písemné zprávy známé nejsou.

Židovský hřbitov v Tovačově byl založen v druhé polovině 17. století. Nachází se při ulici Podvalí. Jedná se již o v pořadí druhý židovský hřbitov ve městě Tovačov. Ten první, nazývaný starý, byl založen již v 15. století, nedlouho po vzniku zdejší židovské obce. Již roku 1643 však došlo k jeho zničení Torstensonovými vojsky. Tento hřbitov se nacházel poblíž bývalé synagogy. Na jeho místě dnes stojí část nákupního střediska Jednota. Stávající židovský hřbitov je chráněn jako kulturní památka České republiky. Na ploše 3039 m² se dochovalo asi 250 náhrobních kamenů (macev), přičemž nejstarší jsou náhrobky z roku 1614 a 1615, jež sem byly přeneseny ze zrušeného starého hřbitova.

Novému hřbitovu vévodí novorenesanční obřadní síň z roku 1889, jejímž autorem je architekt Max Fleischer. V průběhu let 1994–1996 došlo k její celkové rekonstrukci a obřadní síň dnes slouží jako muzeum historie tovačovské židovské obce a židovských pohřebních zvyků. Její vnitřní vybavení je částečně původní.

Poslední veřejný rituální pohřeb se konal 26. září 1940, kdy byl pohřben Riochard Toff, správce tovačovského velkostatku. Tajně pak byla ještě pohřbena ještě Ida Mandlerová, a to v noci z 8. na 9. ledna 1942.

V roce 1967 vydal tehdejší MěstNV v Tovačově zákaz pohřbívání.

Tovačovská židovská komunita přestala existovat podle zákona z roku 1890. Do okupace se o hřbitov starala židovská obec v Kojetíně, nyní pak majitel Židovská obec Olomouc za pomoci města i státu. Snahou je zachovat odkaz našich židovských předků.

Třetím hřbitovem je hřbitov, o kterém psali v obecním časopise LOPOTNÍK pan Klobouk a Petr Indrák - Zapomenutý

hřbitov ...

Proč zapomenutý hřbitov? – Inu dnes toto místo už ani zdaleka nepřipomíná, že zde bývaly uloženy na věčný odpočinek oběti tehdy takové zákeřné choroby – cholery. To lidské zapomenutí a zapominání, bohužel se nevyhne ani takovýmto místům. Říká se, že kultura národa se také pozná podle jeho vztahu a úctě, kterou chová ke svým zemřelým předkům. V tomto případě naše společnost si nemůže dát zrovna kladné vysvědčení a v tomto současném světě si však nelze dělat žádné iluze, není mnohdy čas na živé, natož pak na mrtvé, které si už dávno nikdo nepamatuje.

Karel Štéger napsal (už v roce 1929) – „Dávno už zmizela Remízka, jen hřbitůvek tu zůstal, tiché zapomenuté místo. Podnes se tu říká „choleraový hřbitov“. A dnes už jen málokdo ví o tomto hřbitůvku, kde spí svůj věčný sen oběti tehdy tak zákeřné choroby. V roce 1849 první z tovačovské farnosti zemřel na cholera 18-ti letý Antonín Dvořák z Věrovan, syn chalupníka Blažeje Dvořáka. Vrátil se právě z „foršponu“ (pozn. z přípravy) až z Uher, vezli tam erární proviant a mladý Dvořák si odtud přivezl zárodek strašlivého moru – cholery, které pak podlehl 14. června. A ještě 24 osob z Věrovan umřelo na cholera. Od srpna do konce listopadu tehdy zemřelo v Tovačově 20 osob a v Klopotovcích dokonce 20 osob a z toho 5 dětí. V roce 1855 cholera umřela v Tovačově právě tolik osob jako v roce 1851 – 20 osob, v Klopotovcích byl tehdy jen jediný případ úmrtí. V Oplocanech pak dlouho měli v paměti osudný rok 1851, kdy zde od května do června zkosila tato epidemie 24 osob, tak např. jen v čísle 33 v Oplocanech zemřelo šest osob z rodiny Žaláků a Mrázků a z čísla 39 u Arnoštů to byly 4 osoby. Cholera také u nás řádila v roce 1866 - rozšířila se tehdy po bitvě 15. července a měla na svědomí v Tovačově 78 osob, ve Věrovanech 47 osob, v Ivani 42, v Oplocanech 25, v Arnoštově 18, v Klopotovcích 13 osob a v Annově 7 osob.“

Březen 2016. Aj.

Vzpomínka Bohumila Venclíka na přítele Antonína Jadrného

V každé společnosti se nacházejí jedinci i malé skupiny občanů, kteří vystupují z řady a odlišují se jiným způsobem života. Jsou to většinou samotáři, kteří neustále nad něčím bádají a chtějí by změnit svět. Společnost nevyhledávají, ale bývají významnými osobami města. Mezi nimi se také nacházejí osoby, které jsou povahy srdečné, veselé a provádějí občanům různé žertíky. Pro jejich dobrosrdečnou povahu jsou jim žertíky odpouštěny. Mezi tyto patřil bezesporu Antonín (Tonda) Jadrný, vyučený stolař, fotograf amatér, tvůrce dalekohledů, kinooperátor kina „Sokol“ Tovačov. Rodiče pracovali v takzvané „Panské zahradě“, pozemku, patřícím k zámku. Zde se na ploše hektaru pěstovala zelenina pro potře-

by zámecké kuchyně, pěstovaly květiny na výsadbu záhonů kolem zámku a v parku. Uprostřed stál velký skleník, kde se pěstovaly stromy jižních krajů. Otec Tondy tam pracoval jako pomocný zahradník a k nám jezdil kupovat květináče pro potřeby Panské zahrady. Po okupaci r. 1939 získalo Panskou zahradu město a rozdělilo ji na stavební parcely a vznikla vilová ulice, později pojmenována na Dvořákovu ul.

Při každé návštěvě u nás mi pan Jadrný vyprávěl, že v Panské zahradě jsou strašidla, která škodí hlavně ženám. Těm prý do odloženého oblečení nastrkají do rukávů kopřivy, aby s popálily, nebo jim promíchají oblečení nebo jim je zasukují. Já jsem poslouchal s vyvalenýma očima a on byl rád, že mu věřím.

Jen tatínek se smál pod vousy. Když odjel, tak mně tatínek řekl, že to nedělají strašidla, ale on, protože je „podšívka všemi mastmi mazaná“. Jadrných měli dva syny – Václava a Antonína. My si budeme povídat o Tondovi.

Tona (jak jsem mu mohl říkat) se narodil 13. 8. 1906 rodičům Stanislavu a Emílii (rozené Ledvinové). Od malička byl živé dítě, měl rád výšky a jakmile trochu odrostl, nebylo stromu, na který by nevyšplhal. Velmi rád sestrojoval různé draky a při vypouštění byl rád, že dosahoval výšek, že je bylo sotva vidět. Do školy chodil v Tovačově a po vychození povinné docházky nastoupil do učení k panu Eduardu Smékalovi, stolaři a truhláři v Tovačově. Tam se naučil precizní práci, která mu zůstala po

celý život. V tu dobu propadl fotografické vášni. Sehnal si starší fotoaparát na skleněné desky a tomuto způsobu zůstal věren až do smrti. Ještě jedné vášni propadl. Jakmile uslyšel zvuk letícího letadla, nechal práce a vyběhl ven, aby jej nepromeškal. Jeho touha byla jednou zasednout do tohoto letícího ptáka. Letadla často kroužila nad Tovačovem, neb v Prostějově bylo zřízeno Vojenské letecké učiliště pro vojenské piloty.

Tak uběhl čas a Tonda v roce 1927 dostal předvolání k vojenskému odvodu do Kojetína. Byl odveden a na dotaz komise, u kterého útvaru by chtěl sloužit, tak bez rozmyšlení vyslovil – u letců. Člen komise se jej zeptal, proč k letcům? Tonda svou žádost odůvodnil tím, že se mu letadla líbí, hlavně ve vzduchu, výšek se nebojí a stolaře prý mohou potřebovat při opravě konstrukce strojů, neb byla celá ze dřeva. Celou dobu od odvodu až po povolávací rozkaz byl zamlklý, žádné šprýmy nevyváděl a jen čekal, kam narukuje. V září se konečně dočkal. Nejprve se bál obálku otevřít, ale když zjistil, že se mu sen splnil, tancoval indiánský tanec. Ani se toho 1. října nemohl dočkat a v ten den stál velmi brzy u brány kasáren v Prostějově. Byl to vysněný útvar – Vojenské letecké učiliště pro budoucí piloty. První měsíc prodělával, jako každý nováček povinný základní výcvik. Pořadové cviky znal ze Sokola, jen mu dělalo potíže naučit se pravidla vojny A 1/1 a poznávání šarží. Každou volnou chvíli jej bylo vidět mezi mechaniky, kteří udržovali v pořádku stroje.

Tondův první let nad Tovačov

Jednou se stalo, když tam přišel, byl jeden stroj po opravě motoru a běžel na volnoběh. Kola měl zajištěny klíny, aby nepopojel. Tu si jeden mechanik chtěl udělat z Tondy legraci. Rozkázal mu, ať si sežene kuklu a brýle, prý poletí nad Tovačov. Tonda celý šťastný vše rychle sehnal, sedl si místo pozorovatele a mechanik na místo pilota. Běžícímu stroji přidal plyn na plný výkon, vrtule zabrala, letadlo přeskočilo klíny a rozjelo se proti druhému. Než se mechanikovi podařilo něco udělat, bylo letadlo zaklíněno v druhém a vrtulí rozsekalo křídlo. Bylo zle! Tonda, že měl před přísahou a stal s terčem vtipu, dopadl dobře. Horší to měl ten vtipálek, byl zatčen a odvezen do vojenské vězni-

ce v Olomouci zv. Garňák. Později se Tonda doopravdy dostal nad Tovačov a udělal několik leteckých snímků zámků i celého Tovačova. V tu dobu byli na výcviku pilotů v Prostějově budoucí esa bojů za II. světové války – Mrázek, Fajtl, Peřina, Felfar a také věrovský rodák Jaroslav Himr.

Po návratu z vojny se v něm zase probudila pubertální léta a začal se předvádět. U „Bílého mostku“ přes Mlýnský náhon bylo v tu dobu pěkné koupaliště. Řečiště bylo každý rok čištěno od nánosů bláta a byly odstraněny předměty, které tam nezodpovědní občané naházeli, a Tonda tam předváděl skoky z vysokého stromu do náhonu. Skoky předváděl hlavně, když tam bylo více lidí a hlavně děvčat. Za tyto skoky sklízel aplaus a byl šťastný. V letní večery chodil zase strašit milenecké dvojice na zámecké hrázi. Tito na ty jeho klukoviny zvykli, a tak vymyslel fintu. Zakřičel a lehl si vedle dubu. Ti, co přiběhli jako první, volali na druhé: „Tonda spadl z dubu“. Tak se rozjela akce, jedni utíkali pro MUDr. Emila Otevřela a druzí pro deky. Ti, co šli pro lékaře, museli jej vzbudit, bylo po 21. hodině, a když přiběhli k Tondovi a řekli, že pan doktor je na cestě, v tu chvíli byl Tonda zdravý a prosil, ať pana doktora vrátí, že mu nic není. Ten se vrátil a nikomu nic nevyčítal. Horší to měl Tonda, když za několik dní skutečně onemocněl a měl jít k panu doktorovi na vyšetření. Delší dobu prý obcházel dům, ve kterém měl MUDr. Otevřel ordinaci, než získal odvahu k němu jít neb musel, byl doopravdy nemocen. Pan doktor prý nic neříkal na jeho zbytečné probuzení, Tonda vyšetřil, neb byl lékařem pro pacienty Nemocenské pojišťovny. Klukoviny mu přistříhla paní Špičáková, choť pekaře a rodačka ze Senice na Hané, která mu tam našla nevěstu Marii. Svatbu měli 2. 5. 1936 v Senici na Hané. V tu dobu se Tonda zabýval fotografováním a stavbou dalekohledů, čočky umístil do dřevěných pouzder. Kdo jej naučil vypočítávat vzdálenost ohnisek, aby byl dalekohled funkční? Začal také pokukovat po místě kinooperatéra, kterého snad od začátku kina Sokol dělal pan Pohajda, nyníější ulice kpt. Jaroše. Ten Tonda zacvičil, ten udělal zkoušky a s panem Pohajdou se střídali. Za války pan Pohajda promítání nechal a Tonda se stal neomezeným pánem promítací kabiny.

Tonda jako vlastenec

V tu dobu začaly s hlavními filmy chodit také německé žurnály, kde byly zveřejňovány úspěchy německých zbraní a proslovy Adolfa Hitlera. To by nesměl být Tonda po otci, aby něco nevymyslel. Tak, když mluvil Hitler, znehodnotil zvuk tak, že místo řeči byl slyšet jen štěkot a když pak pochodovaly jednotky SS a výsadkáři s padáky, Tonda začal posunovat film ručně, a tak vojáci buď utíkali, nebo šli pohřebním pochodem. To se kolikrát nelíbilo Němcům v kině, šli na Tonda a ten jim s vážnou tváří ukázal na voltmetr, kde měl místo 220 voltů jen 150. Nejkrásnější záběry byly na žurnál, který Tonda pustil od konce. SS-maní pochodovali dozadu a z kabiny se ozvalo: „Naši hrdinní vojáci ustupují před nepřítelem do předem připravených pozic.“ Byl tam také záběr – hromada sutin, z nichž se utvořil domek s děravou střechou, z té vyletěla bomba a díra se uzavřela a letěla pozpátku do pumovnice letadla, ta se uzavřela a letadlo se vracelo. Na sále bylo veselí a jen Tonda musel německému úředníku vysvětlovat, že tak dostal Týdeník z minulého kina. Všechny tyto blbůstky mohly stát Tonda koncentrák, ale bohudík se tak nestalo a Toník přežil.

Po roce 1948 bylo kino zestátněno a vznikl Čs. státní film. Jelikož se se Sokolem nedohodli na výši nájemného, dostali výpověď a kino se přemístilo do sálu v hotelu „U Tří králů“. Tam se jako promítač Tonda nedostal, byl vypuzen nastávajícím promítačem.

Po válce nastoupil místo stolaře u pana Františka Grosse a byl u něj až do likvidace jeho živnosti. Pan Gross dostal místo u rybářů a Tonda dostal místo u Dopravních staveb, provozovna Tovačov, a zde pracoval až do důchodu. Již jako důchodce budil pozornost, když vozil svého psíka na rameni. Zemřel 9. 8. 1988 v Přerově a jeho pohřbu jsem se nezúčastnil pro pobyt v lázních.

Prameny:

- Přímá vzpomínka Antonína Jadrného
- Vzpomínky autora
- Skoky do vody – svědek autor
- Promítání filmů – autor jako uvaďč kina Sokol
- Matrika

Různé

EDISON poprvé v Tovačově

Interiéry mimo sezónu jsou na zámku dost nevlídné. Je to způsobeno hlavně chladem, který zaleze až do morku kostí. I tak se ale občas stane, že se zcela mimořádně koná prohlídka expozic, ve kterých něco k vidění je (není zakrytý nábytek a nejsou „zazimované“). Jedna taková ojedinělá proběhla v polovině února. V rámci projektu EDISON, který organizuje mezinárodní studentská společnost AIESEC. Ta zprostředkovává praxi studentům formou zahraničních stáží nebo členstvím v organizaci a díky tomu pomáhá v osobním rozvoji mladých lidí po celém světě. Projekt EDISON pak spojuje mladé lidi odlišných kultur a národností, aby se seznámili se zvyky, tradicemi, životem a celkovou situací v jiných zemích, a stali se tak generací, která prolomí prohlubující se mezikulturní bariéru.

Vizí projektu je tolerance a příznivé společné soužití české společnosti s různými kulturami a národy, a to na základě jejich porozumění a omezení předsudků a stereotypů. Díky multikulturní atmosféře, vyvolané zahraničními stážisty, oživuje výuku a zvyšuje zájem o studium mezi žáky a studenty a učí je nebát se odlišného.

Do projektu se zapojují základní i střední školy, které studentům (většinou vysokoškolákům) z různých koutů světa po dobu asi šesti týdnů zajišťují ubytování a program. Prakticky jedinou požadovanou dovedností studentů je znalost anglického jazyka.

Mnoho českých škol se do tohoto projektu zapojilo letos už po několikáté.

Tovačovská škola měla premiéru. Bylo zde ubytováno šest studentů z Turecka, Indie, Číny, Tunisu, Brazílie a Gruzie. Jedním z míst, které v Tovačově navštívili, byl tovačovský zámek. Studenti zhlédli zámeckou kapli, obřadní síň a ochotně absolvovali i výstup na Spanilou věž.

Některé informace jsou čerpány z webových stránek společnosti AIESEC.

kvetazaj

Fotosoutěž z minulého čísla

1

2

3

4

Správné odpovědi:

1. Cimburkova ulice, dům č.p. 342
2. budova České pošty na náměstí
3. obvodová zeď zámecké kaple
4. kašna Alegorie soutoku Moravy s Bečvou

Všichni výherci, kteří odpověděli správně, budou odměněni. Za účast v soutěži děkujeme.

red

ZO Českého zahrádkářského svazu Tovačov, z.s. - r. 2015

Pro ZO ČZS Tovačov, z.s., začal rok 2015 pravidelnou výroční členskou schůzí, která se konala dne 21. 3. 2015 v klubovně na moštárně. Na VČS byla schválena zpráva o činnosti a finančním hospodaření za uplynulý rok, tj. rok 2014, a projednán plán činnosti a finančního hospodaření v roce 2015. Výbor organizace pracoval ve složení Ing. Stanislav Rozehnal, předseda, Alena Krátká, tajemnice – jednatelka, a Pavel Bezděk, Jiří Klimeš a Václav Krajča, členové výboru. Kontrolní a revizní skupina pracovala ve složení Zbyněk Opatrný, předseda, a Alena Hrazdilová a Jan Prášil, členové.

Finanční rozpočet má naše ZO každý rok sestavován jako vyrovnaný a kromě příspěvků z vlastních aktivit a činností nám pravidelně pomáhá i finanční příspěvek města Tovačov z grantového programu, který pro rok 2015 byl ve výši 5 000,-Kč.

Počátkem roku byl proveden zápis naší organizace do rejstříku spolků dle stanovených pokynů a příslušných práv-

ních předpisů, takže nyní za názvem naší ZO ČZS užíváme označení z.s. – zapsaný spolek.

Průběžně po celý rok bylo zájemcům zapůjčováno zařízení moštárny, ať již k provádění domácích zabíjaček, resp. ke společnému posezení v klubovně při příležitosti rodinných a jiných oslav.

Objekt moštárny je členy našeho spolku v rámci možností průběžně udržován a vylepšován, např. v loňském roce byla mimo jiné provedena oprava zářivkového osvětlení a vymalování místností. Byla provedena oprava hydraulického lisu, který slouží k lisování ovoce, a v řezačce ovoce byl vyměněn nerezový nůž. Inventář moštárny byl doplněn o 2 ks piknikové soupravy – stoly a lavičky.

Pro členy a nejen pro ně je zejména v prvním pololetí zajištěn prodej základních hnojiv a postřiků, odborná poradenská a konzultační činnost.

Tradičně koncem měsíce září se koná na tovačovském zámku okresní výstava ovoce a zeleniny, která je sice pořádána Územním sdružením ČZS Přerov, ale

někteří členové se aktivně zapojují jak do přípravy této výstavy, tak i na vlastní výstavu dodávají své výpěstky.

V posledních letech naše organizace v době výlovu Hradeckého rybníku pořádá v klubovně na Podzámčí svou vlastní výstavu nazvanou Krásy podzimu, kde je vystavována keramika, ovoce, zelenina a květiny a je rovněž zajištěn prodej jablečného moštu.

V měsících září a říjen pravidelně provádíme moštování ovoce, zejména jablek, a v roce 2015 bylo vymoštováno více jak 4 000 litrů moštu.

V měsíci prosinci proběhlo v klubovně již tradiční společné posezení v závěru roku spojené s ochutnávkou pálenek, likérů a výrobků z kuchyní našich členů a členek, resp. manželů a manželek.

Jediným vážným problémem nejen naší ZO je úbytek členů a stárnutí členské základny, ke konci roku 2015 měla naše ZO ČZS Tovačov 26 platících členů a členek, většinou již důchodového věku.

V Tovačově 3. 3. 2016

Ing. Stanislav Rozehnal

...něco z týdne manželství v Tovačově...

I letos se naše město připojilo svými aktivitami k podpoře Národního týdne manželství. Jaký byl NTM v Tovačově v roce 2016 ?

Komise pro rodinu připravila na tento týden několik akcí, do kterých se zapojila široká veřejnost.

NTM byl důstojně zahájen v neděli 7. 2. v slavnostně vyzdobeném kostele sv. Václava bohoslužbou při které p. František Urban zdůraznil a vysvětlil význam manželství v dnešní době.

V úterý 9.2. jsme zorganizovali minikurz studené kuchyně, ve kterém nám paní Skasková z odborného gastronomického učiliště v Přerově předvedla několik zajímavých receptů a tipů, které bychom mohli použít třeba zrovna k přípravě valentýnského menu. A tak se míchalo, šlehalo a také ochutnávalo. .. Aktivně se akce zúčastnilo 20 žen, které už v kuchyni ledacos umí, ale přesto se nebrání něčemu novému.

Žáci MŠ a ZŠ se svými učiteli se již tradičně zapojili do akcí NTM. Výtvarně-literární soutěž byla tentokrát věnována dost širokému tématu - vztahu rodičů a dětí. Nejmladší děti většinou své rodiče malovaly, a to v těch nejkrásnějších barvách. Starší děti psaly eseje, ve kterých přemýšlely o svém vztahu k rodičům a také o dárku, kterým by dokázaly udělat svým rodičům největší radost. Dost nás překvapilo, jak děti, a nejen ty starší, ale i ti nejmladší v mateřské škole, dokáží intenzivně vnímat i kriticky hodnotit některé vlastnosti a chování svých rodičů. Žáci

9. třídy si prožili spolu s učiteli a pracovníky města Tovačov již tradiční „Svatbu na nečisto“, kterou si připravili skutečně do detailů, včetně svatební hostiny ve školním klubu.

Džínový bál, kterým jsme NTM zakončili, se konal v sobotu 13.2. Měli jsme velkou radost, že všichni zúčastnění skutečně, ve skřini našli své rifle, a přišli si zatančit, zasoutěžit a pobavit se. Nálada byla výborná a my jsme byli rádi, že se nám povedlo zvolit tentokrát téma, které dokázalo přilákat do sálu hosty všech věkových kategorií.

V průběhu večera jsme mimo jiné vyhodnotili i vítěze fotosoutěže „Manželství není přežitek, ale prožitek“, kterou jsme vyhlásili během NTM.

Do soutěže se přihlásilo 18 soutěžících. Soutěžní fotografie byly v průběhu večera vystaveny ve sportovní hale a o vítězi rozhodli přímo přítomní návštěvníci bálu. Vítěznou fotografií s mottem „Tak už jsme kompletní“ zaslali do soutěže manželé Jana a Tomáš Smrčkoví. Druhé místo patřilo fotografii Veroniky a Pavla Zavadilových „Byl to náročný den“ a na třetím místě skončila fotografie, kterou zaslala do soutěže paní Jana Majerová „Trošku foukne a už to stojí“.

A co na závěr ? Chtěla bych jen všem, kteří akce NTM organizovali, vypomáhali při jejich přípravě, sponzorsky je podporovali, říct tolik opomíjené DÍKY.

Za komisi pro rodinu D.B.

Pulčínské skály

Na sobotu 20.2.2016 jsme si naplánovali krátkou zimní procházku do Pulčínských skal. Byl to nápad tzv. na poslední chvíli a ani jsme nečekali, jaký bude o tento zimní výlet zájem. Věděli jsme od různých známých, a také z televizních reportáží, že v Pulčínských skalách se nachází ledový poklad v podobě několikametrových oranžových ledopádů. Přírodní útvar je současně také botanickou raritou – led totiž obarvuje sněžná řasa. Pulčínské ledopády se nacházejí v CHKO Beskydy, je to území s nejprísnejší ochranou a chodit mimo povolené stezky je přísně zakázáno.

Začátek naší 10 km dlouhé trasy byl v menší vesničce jménem Lužná a konec v Pulčíně. Cestou autobusem do místa určení jsme přemýšleli, jak tam asi bude (celý den a noc před odjezdem u nás pršelo), jaké bude počasí a krajina, jestli půjdeme bahnem, nebo sněhem. Při příjezdu do vesničky Lužná jsme pak byli příjemně překvapeni, ocitli jsme se v krásné krajině jako z pohádky, všude bylo bílo. Bílé bylo všechno, cesty, pole, střechy domů, také větve stromů a nej-

hezčí byly kočičky a jehnědy zasypané sněhem a obalené v ledu, to jsme celou letošní zimu nezažili. Byli jsme proto doslova užaslí a nasávali očima celou tu krásu.

Po vstřebání prvních dojmů jsme se vydali směrem na Pulčínské skály. Ze začátku jsme šli po rovině, pak chvíli do kopce, chvíli z kopce. Zdolali jsme menší vrchol Radošov 757 m.n.m., někdo ho vyběhl lehce, někomu to trvalo déle. Pak jsme pokračovali ještě výše k rozcestníku Hradisko 773 m.n.m., což byl nejvyšší bod dnešní vycházky. Dříve zde stával hrad. Pak jsme konečně došli ke skalnímu městu.

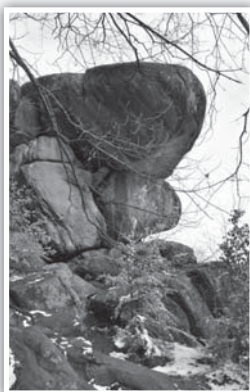
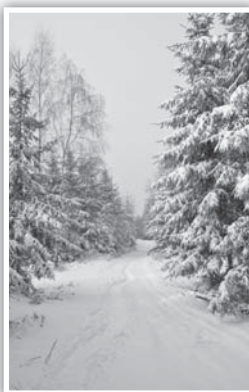
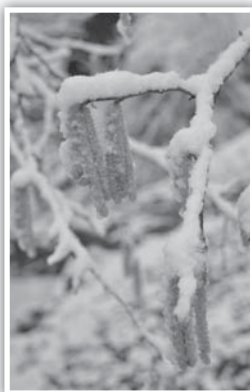
Někteří šli poctivě po značce a jiní si všimli vyšlapaných cestiček ve sněhu, značku opustili a zamířili do lesa. Ti, kdo sešli z cesty, pak začali kličkovat mezi útvary skalního města a bylo to moc pěkné. Škoda, že zde nevede oficiální značená cesta (vstup je povolen jen od 15.12. do 15.3.). Prokličkovali jsme se ke kaňonu Ankona, kde se měly nacházet ony pověstné oranžové ledopády, ale bohužel už z toho posledního zbyl jen

kousek. Přišli jsme pozdě, vše roztálo. Ale nevadí, alespoň máme důvod se tam vrátit další rok. Vyfotili jsme tedy to, co zbylo, a vrátili se zpět na značenou cestu. U rozcestníku Pod Hradiskem byla možnost sejít pěknou, pohodlnou cestou přímo do Pulčína, nebo byla také možnost vzít to přes skalní město. My jsme se samozřejmě nezalekli šplhání po mokřích kamenech a vydali se vzhůru. Terén nebyl až tak zledovatělý, aby se to nedalo zvládnout. A pár schodů a řetězů nás neodradí, spíš naopak, je to výzva. Museli jsme sice dávat pozor, kam šlapeme, čeho se vhodně zachytit, protože vše bylo mokré od jarního tání, ale zvládli jsme to. Pod skalním městem jsme přešli potok a po krátké chvíli došli do Pulčína, kde nás u hospody čekal autobus.

Celý den bylo příjemné počasí jako na objednávku, nepršelo ani nefoukalo, prostě zimní idyla. Na konci února, kdy už jsme v očekávání na jaro, to byla krásná zimní tečka.

Fotografie najdete na stránkách www.cablaho.cz

Romana Vajdová

Nová kniha

Vlastivědný publicista Zdeněk Klobouk z Klopotovic vydal ke svým osmdesátým narozeninám knihu vzpomínek „Má duše stále bloudí v antice“. Knihu je možné zakoupit na pokladně zámku v Tovačově.

Ze sportu

Nedělní fotbálek na školním hřišti

Nejen práci živ je člověk. Občas je k pohodovému životu třeba i trocha zábavy. S přibývajícím věkem často ubývá sil a přibývá tělesné hmotnosti. Těmto nástrahám je třeba statečně čelit. Jak? Třeba rekreačním fotbálekem. Více než před rokem se parta „bývalých elitních fotbalistů“ (řečeno slovy pana Vybírala v minulém čísle Kamelotu) rozhodla čelit nástrahám nedostatku pohybu a vylepšit si rekreačním fotbálekem svá mužná těla a také nedělní dopoledne. Při výběru místa padla volba na školní hřiště. Důvodem nebylo to, že „nepřeběhnou velké hřiště“ (opět slova pana Vybírala, která se některých borců maličko dotkla), ale to, že jich v začátcích byla jen hrstka, a také to, že hrají i v zimě, kdy by to na podmáčeném povrchu fot-

balového hřiště Pod Břízami prostě nebylo možné.

Parta nadšenců se postupně rozrostla a stalo se téměř pravidlem, že se jich na hřišti každou neděli sejde 10 – 20. V celkovém seznamu bylo v roce 2015 zapsáno 26 borců. Docházkovým rekordmanem se stal Tomáš Rous, který byl na hřišti celkem 38x! Skokanem roku byl na prosincovém hodnocení sezóny vyhlášen Oldřich Zajíc, který na hřiště docházel první sezónu a zúčastnil se celkem 37x!

Je vcelku normální, že po dvou hodinách intenzivního pohybu člověku vyhládne a dostaví se také žízeň. Každý člověk jistě pochopí, že prázdné břicho a sucho v krku k nedělní pohodě nepřispějí. Těmto nástrahám naši borci čelí vcelku jednodu-

chým způsobem. Po fotbale jdou své výkony rozebrat a zhodnotit do hostince Na Lapači. Tuto druhou část jejich nedělní aktivity prý moc nechápu manželky našich sportovců, ale tomu já nevěřím.

Kromě dobrého pocitu z pohybu na čerstvém vzduchu má nedělní fotbálek na školním hřišti také přidanou hodnotu v podobě vybraných peněz za pronájem hřiště. Tato částka při hojné účasti sportovců v roce 2015 činila něco málo přes 9 tis. Kč. To jsou vcelku pěkné peníze. Byly předány vedení základní školy na nákup sportovního vybavení pro žáky.

Tolik tedy krátká zpráva o tom, jak se dá v dnešní uspěchané době smysluplně využít nedělní volno.

LB

Kontejnery hasičům téměř nestačily. Zájem o sběr železa předčil očekávání.

S příchodem jara se mnozí obyvatelé Tovačova pouštějí do čištění domů a zahrad. Pomoci se rozhodla i místní hasičská mládež. Ve snaze usnadnit úklid města uspořádali hasiči 12. března akci Železná

sobota s cílem nabídnout občanům města službu bezplatného odvozu starého železa. „Projekt jsme zároveň založili ve snaze podpořit mladé hasiče,“ vysvětluje Michaela Koldová, vedoucí mládeže.

Zájem o Železnou sobotu předčil všechna očekávání: „Podařilo se nám nasbírat více než čtyři kontejnery železa a jiného odpadu. S těžšími kusy nám pomáhali při nakládání muži z výjezdové jednotky,“ říká Michaela Koldová, vedoucí mladých hasičů. Z nebyvale velké účasti je zřejmé, že tradici „železných“ sobot a nedělí má i v dnešní době smysl oživit a dále provozovat. „Ráda bych poděkovala všem zúčastněným, kteří se zapojili. Doufám, že se nám na podzim podaří uskutečnit i druhé kolo projektu,“ dodává Koldová.

Autor: Matěj Vetešík

Tovačovská hasičská jednotka patří k nejstarším. Letos oslaví 140 let.

Ačkoliv to na první pohled nemusí být patrné, je letošní měsíc březen pro Tovačov klíčovým jubileem. 19. března uplynulo přesně 140 let ode dne, kdy skupina nadšenců v čele s Františkem Stégerem založila první organizovanou jednotku hasičské ochrany v Tovačově. Rozhodnutí založit hasičský sbor vzniklo po opakovaných požárech ve městě, s nimiž si naši předci nedokázali efektivně poradit. Problém s ohněm zažívalo opakovaně jak město, tak i přilehlý zámek. Ničivé požáry na konci 18. století byly dokonce tak velké, že téměř srovnaly Tovačov se zemí a dostaly se do místních pověstí.

O téměř sto let později, 19. března 1876, je proto v Tovačově ustanoven první hasičský sbor. Zároveň jde o jedno z prvních organizovaných hasičských seskupení na Moravě. Jednotka neměla v začátcích nijak lehký život. Dobrovolníci podstupovali obrovskou psychickou i fyzickou zátěž. Výjezdů bylo velké množství a hasiče zásahy vyčerpávaly. Přesto mnozí vytrvali a dali příklad budoucím generacím. „Dnes jsme již vybaveni lépe než naši předci. Ale stále máme stejné poslání a ducha. Už nejezdíme jen k požárům, jak tomu bývalo v minulosti, ale i k tragickým událostem dnešní doby, velkou část výjezdů tvoří například autonehody,“ vysvětluje Radim Pavlík, starosta SDH

Tovačov. „Tuto práci vykonáváme dobrovolně, mnohdy na úkor svých rodin. Při výjezdu nikdo z nás neví, kdy se vrátí. Snažíme se ale pokračovat v hasičské tradici, ačkoliv mnohdy nemáme na různých ustláno. K dnešnímu dni nás je celkem osmdesát členů, z toho dvacet mladých hasičů. Pravidelně se účastníme lokálních soutěží a kulturních akcí v Tovačově. Sto čtyřicet let, to je krásné jubileum,“ hovoří Pavlík. Sbor tovačovských hasičů by podle něj nebyl tím, čím je, nebýt mnoha lidí, kteří hasičům pomáhají. „Poděkovat bych chtěl všem z města Tovačova, celému okrsku a Hasičskému záchrannému sboru Ol. Kraje a SH ČMS. A samozřejmě velký dík patří každému ze sboru!“ dodává starosta Pavlík. O tovačovském hasičském sboru v letošním roce jistě ještě uslyšíme. 19. březen odstartoval hasičskou taneční zábavu vekou sérii oslav výročí. Následovat bude okrsková soutěž pořadaná 14. května, poté den otevřených dveří v období tovačovských hodů (24. – 25. září). Na den otevřených dveří budou mít Tovačované zároveň možnost prohlédnout si unikátní výstavu hasičských kuriozit. Vyvrcholením roku bude vzpomínková slavnost pořadaná 1. října. Nezbyvá proto, než se těšit na další zajímavé akce v průběhu roku!

Autor: Matěj Vetešík

Velikonoční běh – neděle 27.3.2016

- Letos se konal 31. ročník.
- Závodu se zúčastnilo 93 závodníků z toho 18 žen a 75 mužů.
- Nejstarším účastníkem byl Merta Jaroslav, ročník 1935.
- Nejmladším účastníkem byl Raclavský Erik ročník 2002.
- Nejrychlejší čas zaběhl Blaha Tomáš 25:52.
- Nejrychlejší ženou byla Esentierová Adéla 30:39.
- Nejvzdálenější účastník Camarda Olivier - Normandie - Francie
- TJ Sokol Tovačov reprezentovalo 7 závodníků, z toho 3 ženy a 4 muži.
- Závod proběhl bez zranění a protestů.

Milan Blaho

Pozvánky

**Tělovýchovná jednota Sokol Tovačov, oddíl kopané
oznamuje všem sportovcům i obyvatelům našeho města, že**

**18 - 19. června 2016 se uskuteční oslavy
u příležitosti založení oddílu kopané v Tovačově - před 95 lety.**

Program oslav:

18.6.2016

- dopoledne – fotbalové utkání benjaminků, mladší přípravky a mladších žáků
- odpoledne – Tovačov, Kleinbaschleben (Německo) – staří páni
Tovačov - Kleinbaschleben (Německo) – muži
- večer – disco zábava v zámeckém parku

19.6.2016

dopoledne – starší příprava, starší žáci
odpoledne – fotbalové utkání žen, fotbalové utkání dorostenců
Přesný časový program bude upřesněn na plakátech.

Na oslavy si zajistěte osobní volno a již nyní Vás zve výbor kopané.

Kalendář kulturních, společenských a sportovních akcí duben - červen 2016

Duben:	
9.4.	Regionální přehlídka pohybových skladeb, sportovní hala Tovačov TJ Sokol Tovačov, Česká asociace Sport pro všechny, Milan Blaho
16.4.	Losovací turnaj ve volejbale, školní hřiště při ZŠ v Tovačově www.spolekproaktivita.blogspot.cz
17.4.	Koncert „Chvála jaru“, Rytířský sál Město Tovačov, Květa Zajícová tel. 723 334 794, http://zamek.tovacov.cz
30.4.	Pálení čarodějnic, zámecký park Tovačov OST, o.p.s., Květa Zajícová, tel. 723 755 465, www.okraslovak.cz
Květen:	
7.5.	Poznej své město Tovačovský zámek, o.p.s., Eva Mězlová, tel. 731 023 340 (www.tovacovskyzamek.cz)
8.5.	Májové oslavy spojené s oslavou 125 let od založení budov školy, zámecký park Tovačov Město Tovačov, tel. 581 706 951, Květa Zajícová – tel. 723 334 794, www.tovacov.cz
28.5.	Modelářská výstava, sportovní hala Tovačov
28.5.	Tovačovské Fěrtóšek - májové folklórní posezení, zámecký park Tovačov Město Tovačov, Květa Zajícová, tel. 723 334 794, www.tovacov.cz, Hanácký soubor Hatě, Zdena Ludvová, tel. 606 724 971, e-mail: zdena.ludvova@seznam.cz
Červen:	
4.6.	Cyklování po okolí, cyklovýlet pro všechny věkové kategorie a milovníky „biku“, www.spolekproaktivita.blogspot.cz
5.6.	Dětský den se Šancí, zámecký park Tovačov Šance, o.s., město Tovačov, www.tovacov.cz
11.6.	Oslavy 695 let města Tovačova Město Tovačov, Květa Zajícová, tel. 723 334 794, www.tovacov.cz
11.6.	Tovačovský plavecký maraton, plavecké závody, Tovačovská jezera TJ Sokol Prostějov, Monika Bandíková, tel. 736 633 972
18.6.	Oslavy k 95. výročí založení oddílu kopané v Tovačově, hřiště Pod Břízami, zámecký park Tovačov TJ Sokol Tovačov, oddíl kopané
25.6.	XIX. noční prohlídky zámku, zámek Tovačov Tovačovský zámek, o.p.s., Eva Mězlová, tel. 731 023 340, www.tovacovskyzamek.cz
25.6.	Červnová noc, myslivecký areál Myslivecké sdružení Haná Tovačov
	Řezbářské dny, prodejní a prezentační výstava řezbářských a truhlářských prací žáků SŠ řezbářské Střední škola řezbářská, Nádražní 146, Tovačov, tel. 581 731 421, 581 731 464

PLÁN AKCÍ KLUBU POUTNÍKŮ na rok 2016

29.4. – 1.5.2016	Český Ráj	turistika
	Cena 1950,-Kč (děti do 10 let 1750,-Kč) zahrnuje dopravu, ubytování a polopenzi	
17.6 – 19.6. 2016	Třeboň a okolí	cyklo
	Cena 1650,-Kč zahrnuje dopravu, ubytování a snídani	
Podrobnější informace a přihlášky:		
Blaho Milan, Prostějovská 470, Tovačov 751 01, tel: 774887944, www.klubpoutniku.cz		

PLÁN AKCÍ CA BLAHO NA rok 2016

16.4.2016	2.MP Skály – Rešov - Sovinec	turistika
	(cena 330,-Kč, děti 250,-Kč)	
14.5.2016	3.MP Biskupice – Jaroměřice nad Rokytnou	turistika
	(cena 380,-Kč, děti 280,-Kč)	
11.6.2016	4.MP Radostín – Žďár nad Sázavou	turistika
	(cena 380,-Kč, děti 280,-Kč)	
Podrobnější informace a přihlášky:		
Blaho Milan, Prostějovská 470, Tovačov 751 01, tel: 774887944, www.cablaho.cz		

Pozvánka do Základní umělecké školy v Tovačově:

Jarní koncert souborů Muzička a Muzika

spoluúčinkuje Anastázie Tomečková – harfa
středa 13. dubna 2016 v 16.00 hodin – sál ZUŠ

Jarní žákovský koncert

čtvrtek 28. dubna 2016 v 16.00 hodin – sál ZUŠ

Absolventský koncert

čtvrtek 19. května 2016 v 16.00 hodin – sál ZUŠ
Klára Vybíralová, Magdalena Mertová – housle
Soňa Žáková, Tereza Hakunová – zobcová flétna
Ondřej Sládek – klavír

Absolventský koncert

čtvrtek 26. května 2016 v 16.00 hodin – sál ZUŠ
Eliška Kopřivová, Anna Burianová – housle
Ivana Vojtašková, Lucie Dočkalová, Nelly Chytilová – zobcová flétna
Jiřina Pospíšilová – klavír

Pozvánka na koncert

V neděli 17. dubna se v 16 hodin uskuteční na zámku v Tovačově v Rytířském sále koncert „Chvála jaru“.

Pozvání přijaly – Anastázie Tomečková, členka Moravské filharmonie, která hraje na harfu, a zpěvačka Jana Šelleová, která celý pořad i moderuje a zároveň jej velmi poeticky popsala.

„Tématem koncertu je jaro, které patří svým bohatstvím k nejsilnějším inspiračním pramenům. Všechna ta síla rozpuku, zrození, čerstvých jarních poryvů, barev, vůní a pilného klotu okouzlovala hudební tvůrce napříč stoletími. Písňová tvorba W. A. Mozarta, C. Debussyho, L. Janáčka, B. Martinů a dalších nabízí štědrou osnovu jemného tkaniva rozkošných jarních emocí.“

Všichni jsou srdečně zváni.

Okrašlovací Spolek Tovačovský

vás zve na sedmnácté

PÁLENÍ ČARODĚJNIC

TOVAČOV 30.4.2016 OD 16⁰⁰

hudebně zábavný pořad
a soutěže pro děti

volba „MISS ČARODĚJNICE 2016“
kategorie junior

volba „MISS ŠEREDA 2016“
kategorie senior

Jiří MACHÁČEK & MIG 21

Maxim Turbulenc

k tanci hraje : PanTock

dábelský ohňostroj

„VZÝVÁNÍ OHNĚ“ ohňová show

tel.: 775 552 643
www.okraslovak.cz

GREGORIAN - MASTERS OF CHANT

Dech beroucí živá produkce, gigantická světelná show, velkolepé vizuální efekty a působivé choreografie jsou doplněny mocnými hlasy osmi klasicky školených zpěváků.

Unikátní Gregorian dovedli svou hudbu až k magické dokonalosti - každý nástroj a hlas mají své nezaměnitelné místo a tvoří dokonalou harmonii. Světové hity upravené do jedinečné gregoriánské podoby přepraví posluchače do jiného časoprostoru a inspirují každého k přemítání nad svým životem.

Se souborem přijede opět také Amelia Brightman – nejmladší sestra slavné sopranistky Sarah Brightman.

Na koncertě mj. zazní písně Hallelujah, Hell's Bells, Time to Say Goodbye, Lady in Black, Join Me, Caruso, Born to Feel Alive, Now We Are Free nebo Moments of Peace.

Představení se koná 12. května 2016 (čtvrtek)

Brno, hala Vodova - zahájení představení v 1900

Cena 1500,- Kč

Odjezd autobusu: Troubky – 1620 Hostinec u Peluhů

Tovačov – 1630 od sportovní haly

Kroměříž – 1700 Hanácké náměstí

Další odjezdová místa je možné domluvit podle počtu přihlášených

Podrobnější informace a přihlášky:

Blaho Milan, Prostějovská 470, Tovačov 751 01, tel: 774887944

www.cablaho.cz

Jarní pozvánka na Galavečer v Dubu 2016

Vážení přátelé,

dovoluji si vás pozvat již na 5. ročník benefičního galavečera v Dubu 2016, který proběhne

dne 14. května 2016

v kostele Očištění Panny Marie v Dubu nad Moravou.

Po loňském mimořádně úspěšném koncertu přijala mé pozvání pro letošní rok legenda naší jazzové, swingové a populární hudby paní

Eva Pilarová.

Celý galavečer doplní výstava fotografických obrazů Nadačního fondu Mathilda, který podporuje zrakově postižené, nevidomé a výcvik vodících psů. Účast na samotném galavečeru potvrdila i jeho patronka paní hraběnka Mathilda Nostitzová.

Stejně jako všechny předchozí večery byly benefiční, tak i v tomto roce jsem se rozhodla rozdělit výtěžek ze vstupného mezi kostel v Dubu nad Moravou a Nadační fond Malý Noe z Olomouce.

Záštitu nad letošním benefičním galavečerem převzal ministr zemědělství ČR

Ing. Marian Jurečka.

Předprodej vstupenek bude zahájen již začátkem března.

Na setkání s vámi se těší Jitka Bláhová

Statutární město Přerov

ve spolupráci
s Komitétem pro udržování památek
z války roku 1866

si Vás u příležitosti 150. výročí prusko-rakouské války dovoluji
pozvat na slavnostní otevření naučné stezky
„Po stopách války 1866 na Přerovsku“
v sobotu 28. května 2016

Hlavní program:

- 10.00** Slavnostní otevření naučné stezky (Přerov, ul. 9. května – vlevo
před vstupem na hřbitov)
10.45 Pietní akt a položení věnce u pomníku pruských vojáků
na městském hřbitově

Akce se zúčastní několik vojáků v historických uniformách 8. pěšího pluku
a 27. praporu polních myslivců

Statutární město Přerov

a

Komitét pro udržování památek z války roku 1866

www.prerov.eu

www.1866.cz

Otevření nové naučné stezky věnované válce roku 1866 v Přerově

Po Tovačově, kde podobně zaměřená stezka vznikla již v roce 2013, se stane Přerov druhým městem na území Moravy, které bude mít naučnou stezku věnovanou událostem z prusko-rakouské války roku 1866.

Naučná stezka „Po stopách války z roku 1866 na Přerovsku“ o celkové délce 7,5 km bude začínat před městským hřbitovem v Přerově, kde také bude umístěna první informační tabule. Dál stezka povede k pomníku věnovanému 151 pruským vojákům na městském hřbitově a odtud zamíří přes centrum Přerova do Dluhonic k pomníku nad hroby padlých vojáků. Zakončena bude v Rokytnici na místním hřbitově.

K jejímu slavnostnímu otevření dojde v sobotu 28. května 2016 v 10 hodin před hřbitovem v Přerově za účasti představitelů města a členů klubů vojenské historie v dobových uniformách 8. pěšího pluku a 27. praporu polních myslivců. Všichni, kdo by měli zájem se této významné události zúčastnit, jsou srdečně zváni.

Jiří Synek, Komitét 1866

150. výročí prusko-rakouské války roku 1866 v Tovačově

V letošním roce si připomínáme již 150. výročí prusko-rakouské války, která se v horkém létě roku 1866 prohnala Čechami a Moravou a krvavým písmem se zapsala i do historie města Tovačova. Stejně jako ve všech městech a obcích, kde došlo k významným střetům této války, připravuje i město Tovačov ve spolupráci s Komitétem pro udržování památek z války roku 1866 několik akcí spjatých s tímto výročím.

V sobotu 16. července 2016 se bude konat již 21. ročník vycházky po tovačovském bojišti. Zároveň bude v prostorách zámku otevřena výstava fotografií mapujících nejvýznamnější akce vztahující se k roku 1866, které se ve městě v minulosti konaly.

Velká vzpomínková akce spojená s bitevní ukázkou na motivy skutečných událostí z 15. července 1866 u Tovačova se bude konat v sobotu 24. září 2016. Účastnit se jí bude přibližně 100 členů spolků vojenské historie v dobových uniformách. Město Tovačov ve spolupráci s Komitétem 1866 také připravuje vydání nové knihy, která podrobně mapuje válečné události roku 1866 na Tovačovsku. Návštěvníci si také budou moci zakoupit pamětní medaili či pohlednice vydané k tomuto výročí.

Veškeré podrobnosti k připravovaným akcím budou pravidelně zveřejňovány na stránkách Tovačovského kamelotu.

Jiří Synek, Komitét 1866

Inzerce

Rozšířili jsme prostory.

VÝTVARNÁ SOUTĚŽ – KNIHA TI SLUŠÍ –

(ke kampani SČKN „kniha ti sluší“)

V termínu 11. 3. – 17. 4. 2016

Vyhodnocení 18. 4. 2016

Namalujte kohokoliv a kdekoliv s knihou, protože „Kniha ti sluší“
– minimálně v rozměru A3. Odevzdejte ve vaší prodejně Kosmas.

Na každé prodejně budou odměněni 3 nejlepší autoři
(kniha, společenská hra, překvapení)

KOSMAS

kniha ti sluší

Zámek Tovačov

Cimburkova 1, 751 01 Tovačov

Tel.: 581 731 309, 723 334 794

e-mail: zamek@tovacov.cz

web: <http://zamek.tovacov.cz>

Otevírací doba:

Duben, květen, září, říjen: sobota a neděle, 10 – 17 hodin

Červen, červenec, srpen: úterý – neděle, 10 – 18 hodin

Svátky (aktuálně v roce 2016): Velikonoce: 25. 3. – 28. 3.

1. 5., 8. 5., 28. 9., 28. 10., 10 – 17 hodin, 5. 7. a 6. 7., 10 – 18 hodin

R'YOR

Navštivte prodejnu

Drogerie-parfumerie Jana Konečná,
kde nakoupíte kvalitní českou kosmetiku **R'YOR!**
Na prodejně Vám rádi poradí s výběrem
vhodných přípravků.

Najdete nás na adrese:

Drogerie-parfumerie Jana Konečná,
Náměstí 11, Tovačov

Valašské Meziříčí, Vsetín, Hustopeče nad Bečvou, Hranice, Lipník nad Bečvou, Přerov a Tovačov
ve spolupráci s Hranickou rozvojovou agenturou zvou všechny cyklisty a další příznivce na

Zahájení sezóny na Cyklostezce Bečva

Ladá jede 2016!

Startujeme v sobotu 23. dubna

z Valašského Meziříčí, Hranic,
Přerova a Tovačova – směr areál
Jadran u Oseka nad Bečvou.

PROGRAM / START:

- ▶ **9 hod. – Tovačov**
(náměstí u kašny sv. Václava)
- ▶ **9.30 hod. – Valašské Meziříčí**
(druhé nádvoří zámku Žerotínů
- od informačního centra)
- ▶ **10 hod. – Přerov**
(občerstvení u lávky U Tenisu)
- ▶ **10 hod. – Hranice**
(stadion SK Hranice – Aquapark)
- ▶ **11.30 hod. – společný zábavný
program v cíli trasy**
 - Cykloškola pro děti
 - BESIP
 - Soutěže s městskou policií

Na startu je pro všechny účastníky připraven
drobný upomínkový předmět.

Pro unavené cyklisty je na cestu zpět k dis-
pozici **CYKLOBUS**. Zájemci se mohou hlásit
na mailu: sulak@muvalmez.cz, nebo na tel.
čísle: 602 709 659.

Za nepříznivého počasí se akce nekoná!

www.cyklostezkapecva.com

Na zajištění programu se finančně podílejí města:

Lipník nad Bečvou

Hranice

Přerov

Hustopeče nad Bečvou

Valašské Meziříčí

Tovačov

Hranická
rozvojová
agentura

MINISTERSTVO
KULTURY

Obnova střechy kaple zámku Tovačov je
prováděna s využitím finančního příspěvku
poskytnutého
Ministerstvem kultury
v rámci Programu regenerace městských
památkových rezervací a městských
památkových zón

Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky

„Jaro je roční období, kdy je vám do zpěvu, přestože máte boty plné břečky.“

Larson

„Na otázku, zda jsem pesimista nebo optimista, odpovídám, že mé poznání je pesimistické, ale mé touhy a naděje jsou optimistické.“

A. Schweitzer

„To nejlaskavější, co můžeš udělat pro lidi, na kterých ti záleží, je stát se radostným, příjemným člověkem.“

Brian Tracy

„Před námi jsou lepší věci než ty, které zůstaly za námi.“

C. S. Lewis

„Někdy čelíš těžkostem ne proto, že něco děláš špatně, ale proto, že to děláš dobře.“

„Jestli chceš dobře spát, vezmi si čisté svědomí do postele.“

W. Benjamin

Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky * Myšlenky

Tovačovský kamelot 2/2016. Periodický tisk územního samosprávného celku města Tovačova. Vychází: 7. 4. 2016

Vydává Město Tovačov, Náměstí 12, 751 01 Tovačov, IČO: 00302082. Registrováno pod číslem: MK ČR E12650

Redakční rada: Květa Zajícová (kvetazaj@seznam.cz),
Mgr. Jitka Pěchová (jipekamelot@seznam.cz)
Mgr. Jitka Lehká
Mgr. Veronika Zavadilová
PhDr. Marta Sedlářová

Vychází 5x ročně v nákladu 300 ks, uzávěrka dalšího čísla je: 5. 6. 2016. Příspěvky je možné zasílat elektronicky na uvedené e-mailové adresy nebo je odevzdat na sekretariátě MěÚ nebo je vhodit do schránky označené štítkem Tovačovský kamelot (v průjezdu radnice)

Tisk: Tiskárna Brázda, provozovna Tyršova 4, Hodonín, 518367450@iol.cz, www.tiskarnabrazda.cz

Vítání občánků

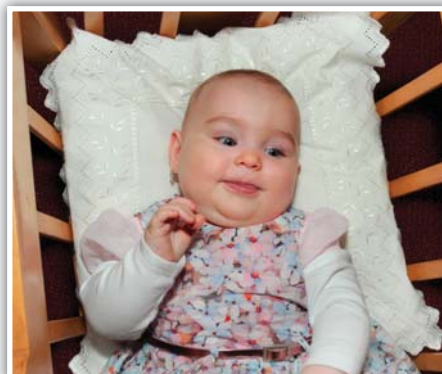
V sobotu **19. března 2016** bylo do svazku města Tovačova přivítáno **11 dětí, tři chlapci a osm děvčat.**

Anna Políánová

Bohdana Dorazilová

Ella Smrčková

Klára Dohnalová

Mija Večeř

Nicole Chylová

Patrik Harašta

Samuel Kesl

Simona Vaňharová

Sella Packová

Viktor Šmíd